

JOŽE ČEBELA, predsednik DS SOZD ISKRA

Izkazala se je solidarnost

Ob izteku leta bi vas prosili, če bi kot predsednik delavskega sveta SOZD Iskre na kratko ocenili delo našega najvišjega samoupravnega organa in hkrati nakazali tudi smernice za prihodnje leto.

»V zvezi z rezultati, ki jih je dosegla Iskra v letošnjem letu, smo lahko kar zadovoljni, ker pač živimo v zaostrenih pogojih gospodarjenja in to je terjalo precejšen napor vseh dejavnikov v Iskri ter samoupravnih in poslovnih struktur. Mislim, da ti rezultati niso samo rezultat posameznika, ampak so to skupni napori vseh delavcev Iskre.

Na dolgo bi lahko govoril o najbistvenejših stvareh, ki so bile in so predmet samoupravnega odločanja, vendar smo bili o vsem tekoče informirani, preko glasila Iskra in raznih drugih virov informacij. Posebej bi le rad izpostavil izredno zasedanje delavskega sveta, ki je bilo 12. decembra in na katerem se je ponovno izkazala Iskrina solidarnost. V težkih časih, ki so pred nami, bodo takšne solidarnosti še kako potrebne. Če se bomo znali Iskraši tako

Jože Čebela.

obnašati, kot smo se doslej v vseh letih našega razvoja, potem je tudi naša socialna varnost zagotovljena. To pa je tisto osnovno, kar si želi vsak delavec Iskre.

Ob tej priložnosti želim vsem delavcem Iskre še naprej mnogo delovnih uspehov v kolektivih in osebne sreče!

BORIS LASIČ, predsednik KPO SOZD ISKRA

Tudi leto 1984 kaže, da bo uspešno za nas

Boris Lasič.

Izteklo se je leto 1983. Izkoristili smo to priložnost in zaprosili predsednika KPO SOZD Iskra Borisa Lasiča, če bi nam na kratko podal oceno delovanja Iskre v pretečenem letu 1983 in perspektive za prihodnje leto.

»Letošnje delo naših delavcev v Iskri ocenjujemo pozitivno. V teh težkih ekonomskih časih, v času družbenih vrenj pri nas in v svetu, sploh v teh hudih časih, ni lahko dati izjav — ob koncu leta. V glavnem lahko rečem, da ljudje v Iskri svoje delo dobro poznajo, in se zavedajo svojih nalog. Zato lahko oceno označim za zelo pozitivno. Vrednost proizvodnje, predvsem pa prodaja na zahtevna zunanja konvertibilna tržišča, je ena naj-

pomembnejših postavk našega dela. Vse to je zadovoljivo, ostanki dohodka pa tudi izražajo pozitivno stanje, vendar so zaradi inflacije vrednosti dohodka bistveno manjše. Osebnih dohodki — eden izmed pomembnih stimulatov dejavnikov združenega dela, se gibljejo pri nas v mejah stabilizacije. Zavedamo se, da je to ena od postavk, kjer ne smemo pretiravati in Iskra v tem nikoli ni pretiravala. Predvsem tu smo v Iskri zelo gospodarno ravnali, vendar zategovanje pasu dolgoročno najbrž ne bo dalo tistih rezultatov, ki jih lahko sicer na kratki rok prikazujemo.

Ko vstopamo v novo leto je prav, da tudi pogledamo naše možnosti za naprej. Zaupanje v naše lastne sile, znanje, zmogljivosti, oprema, čeprav z njo nismo preveč zadovoljni, nam daje upanje, da bomo tudi v naslednjem obdobju dosegli enake uspehe.

Zavedati se moramo, da bo to obdobje težje; resneje se bo treba lotiti vseh omenjenih nalog. Ena izmed teh nalog pa je predvsem izvoz, ki nam ne bo omogočil samo prodaje naših izdelkov in obnovitve naših proizvodnih zmogljivosti, ampak bo tudi na finančnem področju edini realni in možni vir sredstev, kajti finančne težave bodo tudi v naslednjem letu eden največjih problemov našega gospodarstva.

Ob tej priložnosti bi se rad zahvalil za sodelovanje vsem sodelavcem iz Iskre, znanim in neznanim in vsem zaželel srečno novo leto!»

JANEZ KERN, predsednik KOS SOZD ISKRA

Čaka nas trdo delo

Iztekajoče se leto je zagotovo čas, ko se vsak od nas ozre nazaj in seveda poskuša oceniti svoje delo in svoje dosežke. Prepričan sem, da lahko to s ponosom storimo, kajti kljub zaostrenim pogojem gospodarjenja smo vendar s skupnimi napori — danes to že lahko rečem — dosegli pričakovane rezultate. To je gotovo rezultat, v katerega je vtakano delo slehernega od nas.

Iskra je poslovni sistem, v katerem se vsako od nas najde in v katerem je brez dvoma zagotovljena socialna varnost. Notranje smo trdno povezani, organizirani, vendarle ne samo sebi, ampak tudi širši družbeni skupnosti dajemo svoj pričakovani rezultat.

Spremljale so nas težave, vendar odločitve, ki smo jih sprejeli, in prenašali vsak po svojih močeh, so rezultat do-

Janez Kern.

grajenih notranjih samoupravnih odnosov. Izredno pomembno je tudi dejstvo, da je v Iskri sistem samoupravnega odločanja dosegel slehernega delavca na kateremkoli delovnem mestu.

Kljub zaostrenim pogojem gospodarjenja smo vendar Iskraši notranje trdno povezani uspevali prebroditi vse mogoče težave, ki jih je prinašalo življenje. Prav ta naša delavska solidarnost nam tudi v prihodnje daje trdno zagotovilo, da bomo naše zapisane cilje tudi zagotovo dosegli.

V prihodnjem letu nas čaka trdo delo, vendar se oprimo na lastne moči pa nam bo tudi naša prihodnost zagotovljena.

Vsem delavcem Iskre želim ob novem letu obilo osebne sreče, zdravja, zadovoljstva in pa seveda delovnih uspehov.»

Seja aktivna ZVB SOZD Iskra

V petek, 23. decembra je bila pod predsedstvom Toneta Orožima seja aktivna zveze borcev SOZD Iskra, na kateri so udeleženci najprej poslušali varnostno oceno SOZD, Janez Kern pa je podal informacijo o dolgoročni rešitvi naše delovne organizacije ISEZ. Hkrati je borcem tudi voščil v imenu sindikata srečno in uspehov polno novo leto. Zoran Polič pa je ob koncu seje podal oceno rezultatov poslovanja Iskre v lanskem letu in oceno za prihodnje leto. Član KPO Pavle Gantar pa je v imenu predsednika Borisa Lasiča in KPO zaželel vsem borcem v Iskri zdravo in uspehov polno novo leto 1984.

D.Ž.

Tiskovna konferenca

Tudi letos je bila v ponedeljek, 26. decembra tradicionalna tiskovna konferenca, ki jo SOZD Iskra prireja vsako leto ob izteku leta za novinarje slovenskih in drugih republiških uredništev, ki so v tem letu spremljali in poročali o delu SOZD Iskre.

Novinarji so si najprej ogledali nekaj krajših filmov iz dela naših delovnih organizacij, nakar so jih odgovorni delavci Iskre seznanili z nekaterimi problemi in dosežki Iskre v letošnjem letu.

Ob koncu konference se je predsednik KPO SOZD Iskra zahvalil novinarjem za konkretno in objektivno poročanje ter jim zaželel srečno novo leto.

D.Ž.

9. ZASEDANJE DS SOZD ISKRA

Zaostrene gospodarske razmere terjajo izjemno angažiranost

V torek, 27. 12. je bilo zadnje letošnje 9. zasedanje delavskega sveta SOZD Iskra. Potem, ko so delegati potrdili sklepe 8. zasedanja in druge izredne seje, so najprej poslušali poročilo o poslovanju SOZD Iskra od 1. 1. do 30. 9. 1983 z dodatkom ocene do konca letošnjega leta. Poročevalec Zoran Polič je na kratko poročal o sorazmerno dokaj uspešnem poslovanju Iskre v letošnjem letu, hkrati pa je predlagal tudi sklep o začasnem financiranju organizacij skupnega pomena, oz. nalog skupnega pomena. Na podlagi teh izjav je delavski svet sprejel poročilo o poslovanju in ugotovil, da so doseženi rezultati še zadovoljivi, vendar izjemno zaostreni gospodarski pogoji terjajo še večjo angažiranost vseh v poslovnem procesu za nemoten potek proizvodnje ter za izpolnjevanje planiranega konvertibilnega izvoza.

V nadaljevanju zasedanja je Janez Vipotnik poročal o poslovanju Iskrine inozemske mreže, medtem ko je Peter Cuderman podal obširnejšo informacijo o zunanjetrgovinski menjavi Iskre v času januar-november z oceno do konca leta 1983 ter spregovoril tudi o sklepih 12. konference mednarodnega trženja Iskre. Pri tem je omenil, da je ob izvoznih problematikah vendarle razveseljivo dejstvo, da dosegamo boljše rezultate na področju konvertibilne, saj smo na ta področja letos izvozili za 127,6 milijona dolarjev, kar je 32% več kot v istem obdobju lani.

Naslednja točka dnevnega reda je bila posvečena informaciji o problematiki investiranja in predlogu načrta in vrstnega reda investicij SOZD Iskra v

Srečno 1984!

Posnetek z letošnje proslave dneva Jugoslovanske ljudske armade, ki so jo priredili aktivni ZVB NOV Iskre v mali dvorani Poslovnega centra Iskre.

žujemo 25% ustvarjenih sredstev za reprodukcijo in sklenil, da združena sredstva SOZD Iskra predstavljajo v poprečju 15%-no udeležbo v vrednosti osnovnih sredstev posameznega projekta.

Glede na poudarjene zahteve bank po bistveno višji lastni udeležbi pri posameznem projektu pa DS pooblašča odbor delegatov, da v takih primerih samostojno ukrepa. S tem v zvezi je tudi problematika vsebinske strategije razširjene reprodukcije v Iskri, ki jo je obrazložil Miloš Kobe, kajti realno upadanje investicij in njihova velika razdrobljenost že resno ogrožata razvoj in napredek Iskre na tako zahtevnem in propulzivnem področju, kot sta mikroelektronika in računalništvo.

Janez Hafner je predložil spremembe cen letalskih storitev poslovnega letala SOZD Iskra, ki jih je delavski svet odobril in naj bi začele veljati 1. januarja prihodnjega leta. Marjan Trojar je v nadaljevanju zasedanja predložil v obravnavo osnutek »Samoupravnega sporazuma o skupnih osnovah in merilih za delitev sredstev za osebne dohodke na podlagi minulega dela v

(Nadaljevanje na 2. strani)

Ugodni rezultati letošnjega poslovanja

Pod predsedstvom Janeza Kerna je bila v ponedeljek, 26. decembra, 11. seja predsedstva KOS, na kateri je član KPO Zoran Polič najprej seznanil navzoče s predlogom planskih dokumentov Iskre za leto 1984. Hkrati je podal tudi najnovejšo oceno letošnjega poslovanja.

Po tej oceni za letošnji bo znašal celotni prihodek Iskre dobrih 75,5 milijard dinarjev, dohodek bo znašal skoraj 24 milijard, medtem ko bo čisti dohodek nekaj manj kot 14 milijard dinarjev. Akumulacije bo nekaj čez 3 milijarde dinarjev.

Letos smo izvozili za več kot 214 milijonov dolarjev blaga, od tega za 155.800.000 dolarjev na konvertibilna območja, uvozili pa smo za nekaj več kot 104 milijone dolarjev reprovizija, od tega 93 milijonov s konvertibilnega področja.

Ceprav bodo po zadnji oceni znašale investicije v Iskri nekaj nad 3 milijarde dinarjev, je vendar to le 54 % planiranih investicij za letošnje. Za zaposlovanje pa je povedal, da smo zaposlili za 2,9 % več novih delavcev in zdaj združuje svoje delo v SOZD Iskra 31.740 delavcev.

Nato je Zoran Polič na kratko seznanil prisotne z osnutkom letnega plana Iskre za prihodnje leto. Predsedstvo sindikata je osnutek plana sprejelo, ga podprlo ter menilo, da naj bi ga po razpravi sprejeli nekje februarja prihodnjega leta.

V naslednji točki je Darinka Stepišnik podala analizo gibanja osebnih dohodkov v SOZD Iskra in poudarila, da informacija ni popolna, saj zajema samo 9 mesecev letošnjega leta pa tudi med letom je prišlo do raznih sprememb dogovorov o delitvi OD. Predsedstvo KOS je menilo ob tej točki, da bomo v Iskri v letošnjem letu verjetno v globalu prekoračili osebne dohodke, vendar pri tem ugotavljamo, da bi bil za prekoračitev vzrok tudi nerealnost družbenega dogovora in splošna družbena gibanja, kar je dejstvo.

Zato je naš sindikat skupaj s strokovnimi službami SOZD zadolžen, da pripravi strokovno podlago za to problematiko, organizira njeno oceno in jo predloži prek svojih delegatov Republiškem odboru ZSS. Podlaga naj predvideva predvidene trende in merila za nov družbeni dogovor o delitvi OD v prihodnjem letu.

V nadaljevanju se je član KPO Boris Mužič podal varnostno oceno SOZD Iskra in pri tem poudaril, da so varnostne razmere v TOZD, DO in SOZD Iskra odraz vseh tistih družbenih pojavov in aktivnosti, ki pozitivno ali negativno vplivajo na stanje varnosti naše samoupravne socialistične družbe kot celote ali varnosti posameznih dejavnosti kot npr.: varnost pred požari, varnost družbenega premoženja, varno počutje delavcev, varstvo samoupravnih pravic delovnih ljudi, varnost TOZD kot objekta, varstvo pred družbeno škodljivimi političnimi ali drugimi pojavi.

Proučevanje in ocenjevanje varnostnih razmer seveda ni samo sebi namen. Je in mora biti podlaga, osnova za akcijo zavestnih

socialističnih sil, nosilcev družbene samozastite in strokovnih služb. Je podlaga za planiranje in izvajanje političnih, samozastitnih in varnostnih ukrepov na vseh nivojih, za aktivnosti narodne in civilne zaščite, varnostnih služb v TOZD, strokovnih služb in samoupravne delavske kontrole.

Varnostni položaj v Iskri je odvisen od družbenopolitične aktivnosti v temeljnih organizacijah, doslednega izvajanja vseh samoupravnih aktov s področja družbene samozastite in delovanja komiteja za SLO in DS. Varnostna ocena Iskre je odraz stanja varnosti naših TOZD in DO, njihove družbenopolitične, samoupravne in samozastitne osveščenosti, aktivnosti in uspešnosti gospodarjenja.

DO ISEZ

Odločitve moramo prilagoditi dejstvom

Delovanje sindikata v tako zapletenih okoliščinah kot so zadnja leta v DO Elektrozeve vsekakor ni lahko. Delavci so zaradi nizkih osebnih dohodkov neposredno prizadeti, vendar rešitve ni moč iskati nikjer druge kot v dobrem poslovanju. Kako to doseči pa je vprašanje, na katerem se danes neizprosno lomijo kopja, vendar položaj se spreminja in to kar je veljalo včeraj ne velja več danes, ko je potrebno spet najti najustreznejše rešitve. Ocena tako trenutnega, kot preteklega položaja pa je vsekakor zelo pomembna. Zato smo se obrnili na predsednika konference OOS DO Elektrozeve, Maksa Simončiča, ki nam je povedal naslednje:

»Predpostavljam, da so delavci iz precej širokega kroga Iskre seznanjeni s problematiko delovanja DO Elektrozeve tako preko raznih samoupravnih organov kakor iz obvestil, ki so jih lahko prebrali v našem glasilu. V tako zapletenih pogojih delovanja in organiziranosti je namreč moralo prihajati do zrealjenja neurejenosti tudi v sindikalni organizaciji in v posameznih OOS. Konferenca OOS je vlagala izredno mnogo prizadevanj v oblikovanje enotnih stališč in štejemo za povsem človeško, da so ti naporji terjali daljše časovno obdobje. Mnoge nejasnosti so izvirale iz navidezne dvotirnosti prizadevanj k ureditvi eksistenčnih pogojev, ki se je kazala v izvajanju sanacijskega programa v modri knjigi, na eni strani in predloga o sistemski rešitvi po sklepu DS SOZD od 12. julija letos, na drugi.

Organiziranost OOS smo prilagajali spreminjajočim se strukturnim oblikam tako, da smo skušali čim bolj ohranjati akcijsko sposobnost, ne glede na dejstvo, da skozi vse leto nismo imeli ravno urejenih organizacijskih enot (TOZD, DSSS) na katere bi se lahko skladno s

Na varnostni položaj v posameznih TOZD deluje tudi družbenopolitično delovanje okolja (Iskra deluje v 28 občinah).

Predsedstvo KOS je nato soglasno evdentiralo za novega predsednika KOS Avgustina Čiuho za mandatno obdobje 1984—1985.

Ob koncu je predsedstvo KOS obravnavalo informacijo o pripravljenem SaS za združevanje sredstev za nakup oreme šol usmerjenega izobraževanja elektro stroke ljubljanske regije. Sredstva naj bi se združevala iz skladov skupne porabe, vendar na način, ki ne bi vplival na višino skladov skupne porabe, ki ga uporabljajo delavci. Predsedstvo meni, da je akcijo absolutno treba podpreti, saj gre za naše bodoče kadre ter moramo ustvariti pogoje izobraževanja. Vendar je potrebno tudi vnaprej iskati priležnejše možnosti financiranja za nakup šolske opreme.

Predsedstvo nadalje priporoča samoupravnim organom, naj akreditiranim udeležencem zimskih olimpijskih iger v Sarajevu iz vrst delavcev Iskre odobrijo izredni plačan dopust.

D.Ž.

DOLGOROČNI PROGRAM EKONOMSKE STABILIZACIJE

Ekonomski odnosi s tujino

Ekonomski odnosi Jugoslavije s tujino so eno od osnovnih torišč vsebine dela Komisije družbenih svetov za vprašanje ekonomske stabilizacije. Na nobenem drugem ekonomsko-političnem področju ni uresničitev celotne ekonomske stabilizacije tako odvisna od uspešne realizacije, kot od uspeha na obravnavanem zunanjetrgovinskem segmentu.

V Iskri se pomena zunanjetrgovinske menjave in tehnoloških stikov s tujino zavedamo že lep čas. Ta naša trajna naravnost nam že prinaša marsikatero prednost pred okoljem, ki se te realnosti silom prilik šele začenja zavedati. Kljub naporom in določenim uspehom Iskre, pa tudi naše možnosti in potrebe na tem področju še zdaleč niso izkoriščene. Zato je prav, da se z vsebino tega dokumenta tudi podrobneje seznanimo in njegova — gotovo pozitivna — stališča upoštevamo pri nadaljnjem načrtovanju in seveda tudi v vsakodnevnih praksi.

Vsebinska je razdeljena na pet tematskih področij:

- stanje v mednarodnih odnosih in vpliv na Jugoslavijo,
- osnove politike vključevanja Jugoslavije v mednarodno delitev dela,
- vplivi politike vključevanja v mednarodno delitev na sistem ekonomskih odnosov s tujino,
- konvertibilnost dinarja,
- postopno uresničevanje programa ekonomske stabilizacije pri ekonomskih odnosih s tujino.

Svetovni politični in gospodarski položaj je neugoden. Negativni so tudi trendi rasti v gospodarstvu in v mednarodni menjavi, naraščata brezposelnost in inflacija. Zaostruje se boj za mednarodne trge in zapirajo se posamezna velika tržišča. Protekcionizem še posebej škoduje manj razvitim deželam; zlasti brezizhodno izgleda njihova velika zadolženost.

Izhod je le v novi svetovni ekonomski ureditvi. Proces ureditve novih mednarodnih gospodarskih odnosov bo dolgotrajen in težak; vendar je čedalje močnejše spoznanje o usodni medsebojni povezanosti in odvisnosti vseh držav in narodov le upanje, da bo krenil v pozitivno smer.

Vso to potrebo in željo Jugoslavije po bistveno močnejši udeležbi na mednarodnih trgih še otežuje in zahteva kar najbolj strokoven in brezkompromisen pristop k razreševanju teh problemov.

Ekonomske zakonitosti in planske usmeritve niso bile dosledne; niti tekoča, niti razvojna politika nista dovolj pospeševali izvozno naravnost.

Neskladje med proizvodnjo in porabo se je reševalo z inflacijo in z zadolževanjem v tujini. Neustrezna premočna zaščita domače proizvodnje končnih izdelkov, nestabilnost monetarnega sistema, padanje produktivnosti in podobni negativni pojavi so povzročali vedno večje zaostranje naše konkurenčnosti na tujih trgih. Izvoz je postajal vse manj vabljen, uvoz pa vse bolj donosen.

Naš delež v svetovni menjavi je (izvoz) le 0,44 %. Delež izvoza v jugoslovanskem družbenem produktu je 16 %. Uvozili smo dvakrat več blaga kot izvozili.

Glavni vzrok plačilno-bilancnih težav pa ni v prevelikem uvozu, ampak v neustreznih izvoznih usmeritvi. Naraščala je predvsem proizvodnja končnih izdelkov za domači trg, surovinska in energetska osnova pa sta nazadovali. Ob pomanjkanju ustrezne lastne strategije tehnološkega razvoja, ob nekritičnem nakupu tujih licenc in ob zanemarjanju domače znanosti in razvoja, je bilo tehnološko zaostajanje nujno.

Celotni sistem gospodarskih odnosov s tujino in način delovanja ni imel pozitivnih vplivov na povečanje izvoza. Mnogo več je bilo skrbi o delitvi deviz, kot pa o učinkoviti izvoznih usmeritvi in povečanju deviznega priliva.

Počasi je začel razpadati enotni jugoslovanski trg, devize so postale pomembno plačilno sredstvo v notranji trgovini, nesorazmerja v cenah so postala vedno večja in dezintegracijske težnje so se jačale.

Iz nesporno točnih ocen izhajajo najpomembnejši temeljni napotki za novo politiko ekonomskih odnosov s tujino, ki se mora izvajati vzporedno s celotno ekonomsko stabilizacijo. Pri tem se je treba opreti predvsem na svoje moči in znanje in temu primerno temeljito spremeniti tudi razvojno politiko. Odrptost gospodarstva bo nujno pripomogla tudi k večjemu uveljavljanju ekonomskih kriterijev in svetovnih meril v notranjih ekonomskih odnosih. Tudi pri investiranju je treba upoštevati strožja ekonomska merila, kot so izvozna usmerjenost, uvozna neodvisnost, svetovni kriterij cen, kvaliteta itd. Povečati bo treba tudi neblagovni devizni priliv od turizma, storitev in podobnega.

Nova intenzivna usmerjenost vključevanja Jugoslavije v mednarodno delitev dela mora s sistemom ekonomskih odnosov s tujino ustvarjati pogoje za trajnejšo izvozno motiviranost proizvajalcev. S celotno proizvodno usmeritvijo v izvoz, s krepitvijo konkurenčne sposobnosti, na podlagi sprejetih svetovnih kriterijev produktivnosti, z ustreznim trajnejšim deviznim režimom bo možna postopna liberalizacija blagovne menjave. To pa bo povzročilo nujno reprodukcijsko in dohodkovno povezovanje in potrebno specializacijo.

Devizni tečaj dinarja mora biti realen in enoten. Realen tečaj pospešuje deluje na izvoz. Enotnost tečaja pa bi pomnožila vrsto izvozno naravnanih organizacij.

Dohodek (in devize) iz zunanjetrgovinskega poslovanja je sestavni del celotnega dohodka, s katerim razpolaga neposredno proizvajalec. Za to pa morajo biti izpolnjeni predvsem osnovni pogoji za delovanje sistema ekonomskih odnosov s tujino, kot so: dolgoročno urejen položaj izvoznikov, delovanje deviznega trga, enoten in realen tečaj dinarja, dinar kot edino domače plačilno in obračunsko sredstvo, realno zadolževanje v tujini, usklajena vloga republik in pokrajin v devizno plačilni bilanci, enotno jugoslovansko tržišče in podobno.

Devizni trg je razumeti kot organiziran nakup in prodajo deviz med organizacijami družbenega dela, bankami in Narodno banko. Prodaja deviz naj bi temeljila na ekonomskih interesih OZD.

Planiranje in še posebej usklajevanje planov v smislu družbenega načrtovanja je eden od osnovnih pogojev uspešnega prestrukturiranja gospodarstva.

Zadolževanje v tujini mora biti v skladu s plačilno-bilancnimi možnostmi dolžnika in države v celoti. Praviloma naj bi se zadolževale v tujini organizacije združenega dela predvsem po načelu, da mora posojilo vrniti tisti, ki se je zadolžil.

Namen zadolžitve v tujini naj bo predvsem v izvajanju razvojne politike (za izvozno proizvodnjo, za nove tehnologije, za energetiko in surovine).

Zunanja likvidnost je eden od osnovnih pogojev za normalne ekonomske odnose s tujino, za kar je potrebno med drugim ustvariti tudi potrebne devizne rezerve.

Konvertibilnost dinarja je eden od osnovnih temeljev politike dolgoročne ekonomske stabilizacije. To je pogoj za celovito delovanje ekonomskih zakonitosti in vpliva trga. Konvertibilnost dinarja je možno doseči postopno in le z učinkovitim sočasnim izvajanjem ostalih prvih ekonomske stabilizacije.

Vzpostaviti je treba realnejše odnose med cenami in zmanjšati stopnjo inflacije. Delovati mora začeti tudi devizni trg in vzpostaviti določeno liberalizacijo zunanje trgovine.

Za doseg konvertibilnosti bi bilo treba postopno doseči uravnoteženje devizno plačilne bilance z večjim izvozom, z realnim in enotnim tečajem dinarja, oživitvi devizni trg in umiriti inflacijo.

Dolgoročni cilj pa mora biti tudi notranja konvertibilnost dinarja. Tako bodo lahko OZD svoje obveznosti do tujine v svoji poslovni banki poravnale z dinarji, ta pa ob ustrezne devize nakupovala na deviznem trgu.

Osnova bodočega sistema ekonomskih odnosov s tujino temelji na doslednem uveljavljanju ustavnega položaja delavcev v TOZD, na enotnem jugoslovanskem trgu, na konvertibilnem dinarju, kot edinem plačilnem sredstvu v Jugoslaviji, na dohodkovni in razvojni motiviranosti za izvoz.

To so zelo težke naloge, ki jih bo možno izpolniti postopoma in usklajeno z ostalimi področji dolgoročne ekonomske stabilizacije.

Boris Lasič

Maks Simončič.

statutom DSSS redno organizirali. Osnovni namen delovanja sindikalnih organizacij, kot so kadrovske zagotavljanje delovanje samoupravnih teles, oblikovanje stališč v sistemu samoupravnega sporazumevanja in vse druge aktivnosti, ki so lastne sindikalnim organizacijam, so bile v takih okoliščinah silovito motene. Najhujši izraz tega motenja je bila referendumsko zavrnitev sprejema SaS o združitvi v DO, avgusta letos.

Danes lahko ugotovimo, da je ta najtežji uspeh delovanja sindikata imel svoje razloge v navedenih dvotirnostih, ne pa v nesposobnosti delavcev, da bi se samoupravno dogovarjali. To trditve opiram na rezultate ponovljenega referenduma 13. 12. 1983, ko je za SaS o združitvi v DO prav v Elektroniki Horjul glasovalo prek 66 % delavcev, tistih, ki so avgusta sporazum zavrnili. V drugih organizacijskih enotah smo sicer pričakovali ugoden izid ponovnega glasovanja, vendar so doseženi odstotki pozitivnih glasovnic presegli pričakovanja in pomenijo nedvoumen odgovor delavcev v DO Elektrozeve na poziv delavcev TOZD TTS. Sledenji so namreč pred referendumom naslovili na delavce drugih TOZD poziv za čim bolj enoten sprejem SaS o združitvi v DO, na osnovi katerega bi TOZD TTS, upoštevaje tudi sklep DS SOZD Iskra, imeli zagotovljene pogoje za sanacijo svojega poslovanja.

Obdobje med dvema referendumoma je tudi sindikalnim delavcem nudilo potreben čas za oblikovanje stališč, katerih bistvo je bilo da bo sprejetje SaS o združitvi v DO zagotovilo samoupravne principe odločanja o nadaljnjih interesih vseh delavcev DO, ne ozira se na bodoči razvoj pogojev našega dela. Doseženi nadpovprečni izid in visoka udeležba na referendumu nesporno potrjuje zrelost naših delavcev za takšno obliko odločanja.

Pomembna kvaliteta sprememba v delovanju DPO naše DO v tem letu je obeležena z dejstvom, da je vršilec dolžnosti direktorja DO takoj po prevzemu nalog navezal intenzivne stike z vsemi DPO. Ta odnos je hitro obrodil sadove v medsebojni povezanosti sindikalne organizacije, organizacije ZK, organizacije ZMS in zveze borcev. Uspeli smo na široko odprti razprave za oblikovanje stališč do novih

(Nadaljevanje na 3. strani)

Zaostrene gospodarske razmere terjajo izjemno angažiranost

(Nadaljevanje s 1. strani)

SOZD Iskra«, ki ga s sklepoma delavskega sveta objavljamo posebej.

O zaključkih 3. strokovne konference o varstvu pri delu in humanizaciji dela v SOZD Iskra je podrobneje spregovoril Mitja Fortič, medtem ko je o delu komisije za družbeno-institucionalno propagando poročala Meta Maksimovič. Delavski svet je poročilo sprejel in zadolžil naše delovne organizacije, naj tej komisiji pošljejo vse informacije tudi o svojih sredstvih, ki jih namenjajo družbeno-institucionalni propagandi.

Ob koncu zasedanja je Ditka Bagon predložila delavskemu svetu v potrditev predlog podelitve Iskrih nagrad za uspešne diplomske in magistrske naloge v SOZD Iskra. Delavski svet je odobril na predlog komisije naslednjih deset nalog za nagrade:

1. Bohte Bojan, dipl. ing. FZE v Lj., naslov naloge: Signalni generator za preiskovanje digitalnih merilnikov pozicije, mentor: prof. dr. Miroslav Vehovec

2. Dolinar Jožica, dipl. ing., Fak. za naravoslovje in tehnologijo — kemija, naslov naloge: Preiskava in razvoj spoja steklo-kovina za Li baterije, mentor: doc. dr. S. Pejovnik

3. Hudobivnik Alojz, dipl. ing., FZE, Lj., naslov naloge: Interpreter za Pascal—P na računalniku ID—100, mentor: doc. dr. Ivan Bratko.

4. Jagodič Marko, dipl. ing. FZE v Lj., naslov naloge: Zasnovana programa za avtomatsko povezovanje, mentor: prof. dr. Janez Trontelj

5. Legar Drago, dipl. ing., Fak. za naravoslovje in tehnolog. — matematika,

Lj., naslov naloge: Analitični model za osnovne procese v sistemu Iskra 2000, mentor: prof. dr. Jernej Virant

6. Markič Stojan, dipl. ing., FZE v Lj., naslov naloge: Avtomatski merilnik baterijskih celic, mentor: prof. dr. Anton Jeglič

7. Mihorko Marko, dipl. ing., FZE v Lj., naslov naloge: Uporaba optičnih vlakov v elektroenergetskih postrojih zelo visokih napetosti, mentor: prof. dr. Anton Ogorelec.

8. Pirkovič Erna, dipl. ing., FZE v Lj., naslov naloge: Sirokopasovni antenski ojačevalnik, mentor prof. dr. Savo Leonardis

9. Podraž Zlatko, ing. Višja tehniška varnostna šola, Lj., naslov naloge: Projekt sanacije ekoloških razmer — klimatizacija, mentorja: Jože Horvat dipl. ing., in mgr. Jože Zupančič, dipl. ing.

10. Tavčar Mitja, mgr., Ekonomska fakulteta v Lj., naslov naloge: Oblikovanje politike mednarodnega trženja industrijske organizacije združenega dela, mentorja: prof. dr. Tone Hrastelj, prof. dr. Janko Kralj.

Delavski svet je tudi sprejel predlog za spremembo 47. člena Pravilnika o nagradah in priznanjih Iskre.

Ob koncu zasedanja je predsednik DS SOZD Iskra Jože Čebela na kratko ocenil delo sedanega sestava DS in se zahvalil delegatom za prizadevno delo in samoupravljalško zavest ter tvoren prispevek k našemu skupnemu delu ter zaželel delegatom in preko njih vsem delavcem Iskre srečno, dela polno in uspešno novo leto 1984. Podobno se je v imenu DPO SOZD Iskra in sindikata zahvalil delegatom predsednik KOS Janez Kern, ki je prav tako zaželel vsem navzočim srečno novo leto 1984.

D.Ž.

Praznina na trgu ni zgolj priložnost, temveč tudi obvezuje

Tolikšnega odziva na prvi mikroročunalniški sejem, ki ga je v dnevi od 24. do 26. decembra letos organizirala v ljubljanskem Kulturnem domu Ivana Cankarja Zveza organizacij za tehnično kulturo Slovenije, najbrž nihče ni pričakoval. Tudi tisti, ki so prireditelji omogočili (Cankarjev dom, SOZD Iskra, Zavarovalna skupnost Triglav, Velebit, Intertrade, Mikroročunalniški klub, Radio klub Triglav in pokrovitelj Republiška konferenca Zveze socialistične mladine Slovenije) niso predvidevali, da bodo, npr., iz glavnega mesta sosednje Hrvatske organizirali zaradi ogromnega zanimanja ogled sejma kar s posebnimi avtobusi!

Na otvoritveni dan so poleg množice biskovalcev, ki jih je pritegnil skrivnostni čar Silicijeve doline v malem, prišli na ogled sejma tudi Zoran Polič, Marjan Orožen, Andrej Brvar, Vinko Hafner in Erik Vrenko. S tem so še poudarili perspektivni pomen računalništva v nekoliko manj zamotani, mikroročunalniški (naj mi strokovnjaki ne amerijo morda preveč udomačenih razprav) obliki, ki je na zahodu že davno prestopila širokopotrošni prag. In kaj smo si na sejmju lahko ogledali? Zastopniki velikih tujih proizvajalcev (Velebit, Intertrade) so predstavljali z velikimi uvoznimi dajatvami na evizni podlagi kupne cene obremenjene sicer zelo privlačne izdelke. Rečnici na ljubo ni bilo prav vse razstavljeno tudi v skladu z duhom mikroročunalniškega sejma, ki naj bi obiskovalcem pokazal pot v najširšo uporabo teh naprav. Vse preveč je bilo večjih sistemov, ki jih je mogoče označiti z oznako »poslovni«, prav gotovo ne »osebni«, ali »hišni«, ali kakorkoli se že imenujejo mali mikroročunalniki z nekaj ali morda nekaj desetimi kB pomnilnika. Tudi domači razstavjalci s širino ponudbe niso ravno presenečali; naši hišni izdelovalci iz Iskre Delta so pokazali že znani sistem »Partner«, ki — če že drugega ne — vsaj z visoko ceno res ne bo nikoli dostopen jugoslovanskemu dijaku, študentu ali drugemu ljubitelju.

Drugače je bilo na stojnici, ki jo je odprla DO Iskra Široka potrošnja in razstavila prototipa hišnega računalnika HR 83. Izdelek sicer še ni v redni proizvodnji (kar naj bi se zgodilo, če bodo v DO Široka potrošnja ali natančneje TOZD Raziskovalni inštitut in TOZD TV Pržan vzeli vajeti trdno v roke konec letošnjega leta), vendar mnogo obeta. Gre namreč za napravo, ki bo v pravem pomenu besede predstavljala mikroeletroniko za prodajo na trgovskih pulitih — bodisi zaradi nabavne cene, ki bo v razredu na levo premakljenih decimalnih večje v primerjavi s sistemi na sejmju, kot tudi zaradi nadve preproste ravnjanja, oz. uporabe. Nekaj podobnega pod imenom »Galeb« je predstavljala tudi zagrebški Veletbit, vendar nas razstavjalci z zadrževanjem, da izdelek razvijajo nič manj kot v avstrijskem Grazu ni popolnoma prepričali.

Posebno poglavje na sejmju pa je bilo zamenjevanje oz. preprodajanje rabljene mikroročunalniške opreme. S tem so postregli ljubitelji, ki so seveda prinesli s seboj največ dobro znanih izdelkov iz delavnice angleškega mojstra Sinclairja.

Tako kot običajno uporabljamo besedo »šarm«, je tokrat ne bomo uporabili; vemo pa poskušali prav s tem opisati tisto, kar je privabilo tolikšne množice na sicer (pre)majhen razstavni prostor: sako je lahko razstavljeno tudi preiz-

kusil; in, verjemite, nikomur ni bilo treba dvakrat reči naj sede pred zaslon. To je tisti »šarm« sicer po izolaciji in pregretem smrdčih instrumentov, od katerih poprečnega jugoslovanskega smrtnika loči kitajski zid administrativnih, carinskih in predvsem banalnih materialnih dejstev.

Del sejma je bila tudi okrogla miza v ponedeljek, 26. decembra, in sicer o vprašanjih, ki so povezani z možnostmi sistematskega opremljanja osnovnih in srednjih šol z računalniško opremo ter vzgajanju organizatorjev tovrstnih interesnih dejavnosti.

Ob tem pisanju človeka kar tišči, da bi pripisal še nekaj besed. Ne samo ta sejem (ki je v vseh pogledih odsev strahovite praznine na področju širokopotrošne opreme za informatiko na jugoslovanskem trgu), tudi opozorila iz najbolj branih rubrik bodisi ljubljanskega »Dela« ali zagrebške revije »SAM« (pogovarjamo se, da ne bo pomote, o malih oglaših) nam dopovedujejo, da je zamuda že prevelika; da čakati ne gre več. V tem trenutku ne vemo, kaj pri-

Ugledni obiskovalci 1. sejma mikroročunalnikov so si z zanimanjem ogledali tudi razstavljeni računalnik Iskre — Široke potrošnje HR-83.

pravljajo v Gorenju (ki se sejma ni udeležil), vemo kaj snujejo v Iskri Široki potrošnji, kaj pripravlja Veletbit.

Vemo pa predvsem to, da je bilo zavijanja mikroeletronike v neštete tančice skrivnosti že mnogo preveč; da računalniki za najširšo uporabo niso več tržna možnost, temveč dolžnost domačih proizvajalcev, ki edini lahko posvetijo v srednjeveško temo za trdno zapahnjene jugoslovanskimi vrati!

Stane Fleischman

Odločitve moramo prilagoditi dejstvom

(nadaljevanje z 2. strani)

pomembnih vprašanj in sprotnih stališč, kar je imelo za posledico postopno umirjanje notranjih napetosti v kolektivu ter obračanje k osnovnemu pogojju za izboljšanje razmer, to je k oživiljanju proizvodnje. Prve dosežke je pokazala prav temeljna organizacija v sanaciji TOZD TTS — ki je že ob polletju lahko primerjala proizvodni dosežek s celoletnim v letu 1982; sedaj ob koncu leta pa je indeks povečanja fizičnega obsega proizvodnje TTS že presegel 200.

Tudi druge temeljne organizacije so kljub sicer težjim pogojem poslovanja bistveno povečale vrednost proizvodnje, zaradi česar ocenjujemo, da bo rezultat DO iz leta 1982 podvojen. Mislim, da je to uspeh, ki ga ne smemo razvrednotiti na pojme odstotkov ali indeksov, marveč moramo kot DPO doumeti, da smo delavci s to govornico zavrnilo oceno o naši delovni, poslovni in samoupravljalski nesposobnosti ter da smo želeli s temi uspehi pokazati delavcem Iskre in širši družbeni skupnosti, da ponujena roka pomoči ne sega v prazno.

Dolgotrajno krizno obdobje se skozi opisane uspehe v delu vendarle obrača k svojemu izhodu. Ta optimistična ocena tudi vsebuje vso težo posledic izgube velikega števila strokovnih delavcev zlasti v letu 1983. Zagotovitev kontinuitete programov bo možna samo tako, da bomo organizacijsko po-

vezali strokovna jedra in pridobili nove sodelavce za vse programske usmeritve v razvojne dejavnosti kakor tudi za področja vodenja delovnega procesa. Naloge sindikalnih organizacij bodo zlasti v utemeljevanju in podpiranju procesov združevanja razvojno tehnoloških zmogljivosti, saj pričakujemo precej omahovanja pri spreminjanju novih organizacijskih oblik, kakršne bodo potrebne za uvrstitev ponovnega vzpona na udarnih programih prihodnjega obdobja. Bolj kot doslej se bodo morale sindikalne organizacije vključiti v priprave strokovnih delavcev za določanje mikroorganizacije, tako da v postopkih samoupravnega odločanja ne bomo izgubljali časa z razpravami o povsem nepoznatih predlogih. Za takšno obliko aktivnosti pričakuje sindikalna organizacija vso podporo vodilnih in strokovnih delavcev DO in širšega kroga v Iskri, saj brez takšnega sodelovanja ne moremo pričakovati uspešne dejavnosti sindikalnih, ali drugih družbenopolitičnih organizacij v DO.

B.Č.

TOZD ELEKTROMOTORJI ŽELEZNIKI

Delovni jubilanti

10 let delovne dobe v ISKRI so dopolnili:

Stane Arnot, Dragica Bačić, Miha Bertonec, Marija Božič, Milan Božič, Vita Dolenc, Janez Frelj, Marinka Frelj, Marjan Frelj, Mira Habjan, Ivan Kalan, Cvetka Kokalj, Stanislav Mohorič, Marija Rant, Anton Rovtar, Anton Šturm, Mira Tavčar, Stane Trojar;

20 let delovne dobe v ISKRI so dopolnili:

Francka Ambrožič, Francka Benedičič, Antonija Benedik, Antonija Benik, Helena Čemažar, Vlada Debeljak, Miha Gartnar, Metka Koblar, Milka Mohorič, Francka Pintar, Anton Podlipnik, Marija Prevodnik, Franciška Rakovec, Marija Rejc, Marica Rihtaršič, Ljudmila Sever, Minka Trpin;

30 let delovne dobe v ISKRI so letos dopolnili:

Janko Bertonec, Mici Koblar, Viktor Leben, Jože Nastran, Stane Primožič, Janez Rovtar, Marija Šturm, Cilka Veber, Marija Vrhunc, Štefanka Vrhunc. SF.

Obveščamo bralce, da bo prva številka Iskre v novem letu izšla 14. januarja 1984.

ISKRA — AVTOMATIKA

Gnetilnik G-400 iz TOZD Orodja

Med osnovne izdelovalne programe TOZD Orodja, delovne organizacije Avtomatika, sodi tudi izdelava specialnih strojev in naprav po posebnih zahtevah naročnikov. Prav to jim je omogočilo, da so na osnovi pobude Biotehnične fakultete — katedra za veterino iz Ljubljane, osvojili proizvodnjo gnetilnika G-400, naprave, ki jo uporabljajo za pripravo bakterijskih suspenzij različnih prehrabnih materialov pri preverjanju higiene in varnosti uporabe prehrabnih proizvodov. Uporablja ga tudi za pripravo mazil in krem ter raznovrstnih past.

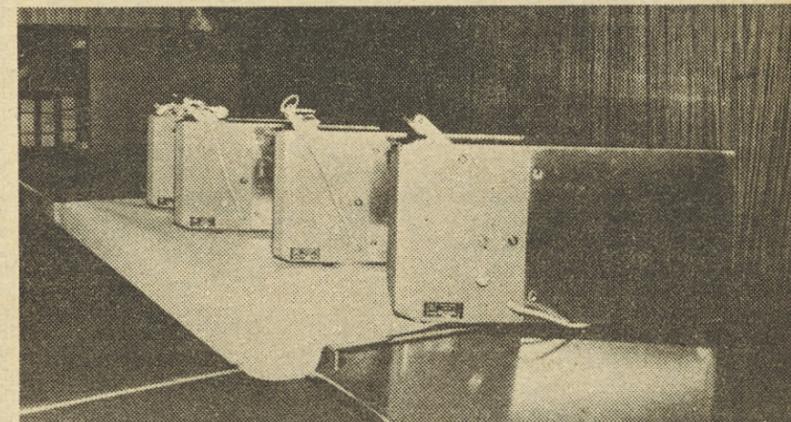
Podobna naprava, ki so jo uporabljali kot pomembno laboratorijsko opremo v živilski, farmacevtski in drugih industrijah, so doslej uvažali izključno s konvertibilnega tržišča.

V razvojnem oddelku TOZD Orodja so tako v lanskem marcu začeli izdelavo tehnične dokumentacije, v polletnih mesecih pa že predali prvi vzorčni gnetilnik Veterinarskemu zavodu v Celju. V nadaljnjem osvajanju proizvodnje so imeli nekaj težav z ohišjem, kot nosilnim delom, ki je iz varjenega jekla, ali tistega trdega aluminija in predstavlja nosilni del vseh ostalih elementov ter z dobavo enofaznega elektromotorja, ki poganja polzasto gonilo.

Sama naprava namreč deluje tako, da z izmeničnim udarjanjem dveh lopatic, ki jih poganja motor, ustvarja učinek tlačenja in striženja na maso v vrečki, kar povzroča izločanje bakterij, ali drugih povzročiteljev bolezni. Hkrati obdelujemo dve, ali več vzorčnih vrečk, povprečni čas obdelave pa

znaša 30 sekund. Vzorec premešane, oz. pregnetene mase odzamemo s pipeto. Če pa je vrečka zavarijena, ker vsebuje nevarne materiale, odzamemo vzorec z brizgalko. Na ta način se izognemo dolgotrajnim, dragim in neprimernim postopkom dekontaminacije naprave: zanesljivost metode z omenjeno napravo predstavlja tudi življenjsko pomemben varnostni faktor pred nevarnostjo aerosolnega popuščanja, ki se pojavlja pri drugih načinih pripravljanja vzorcev.

Z naslednjimi štirimi napravami, ki so jih v TOZD Orodja naredili v tem mesecu in jih tudi takoj odposlali veterinarskim zavodom v Ptuj, Mariboru in Celju ter na Inštitut za tehnologijo mesa v Beogradu, lahko govorimo o pričetku proizvodnje. Raziskava tržišča je namreč pokazala, da na jugoslovanskem tržišču trenutno ni drugega tovrstnega proizvajalca, in da bi poleg pokrivanja potreb na domačem trgu lahko sklenili tudi dober izvozni posel v Sovjetski zvezi. Š.D.

Gnetilnik G-400 iz TOZD ORODJA.

TOZD ELEKTROMOTORJI, ŽELEZNIKI — Na tradicionalnem sprejemu upokojenih članov kolektiva, ki ga v Železniki prirejajo vsako leto pred novim letom, je prisostvovala večina od približno 120 upokojenec, kolikor jih je zaključilo delovno pot v tej temeljni organizaciji. Dragim gostom, ki so za lepšo, varnejšo in bolj humano bodočnost žrtvovali vsa svoja najplodnejša leta življenja, so Iskraši iz Železnikov pripravili kulturni program (pripravili so ga amaterski umetniki — delavci Iskre Železniki) in jih seveda pogostili. Vsakemu pa so stisnili v roko tudi simbolično darilo ter seveda izrekli željo, da se v prihodnjem letu zopet vidijo.

KAJ PRIPRAVLJAJO V ŠIROKI POTROŠNJI?

Hišni računalnik HR 83

HR 83 je majhen računalnik, razvit v sodelovanju z Mikroročunalniškim klubom iz Ljubljane na osnovi mikroročunalnika ABAKUS. Namenjen je za hišno, osebno in šolsko uporabo kot učni pripomoček. Zaradi modulte gradnje ga je mogoče razširiti v večji in sposobnejši sistem.

Osnovno aparaturno konfiguracijo sestavljajo:

- 8 bitna centralna procesna enota
- spominska enota 16 kB
- video enota 64 x 24 znakov
- tastatura z YU znaki
- usmernik

Kot periferne enote uporablja:

- televizor za prikaz podatkov
- kasetofon kot zunanja spominska enota

Vse kartice so enojna evropa na osnovnem vodiju, kar omogoča razširitev spomina do 64 kB, razširitev/Olinij in razširitev perifernih enot na floppy disk in printer.

Programska oprema:

- BASIC (8 kB) s plavajočo vejico
- MONITOR (4 kB) z naslednjimi ukazi:

- RUN omogoča izvajanje programa
- MODIFY MEMORY za menjanje vsebine spomina
- DISPLAY MEMORY za prikazovanje vsebine spomina
- LOAD, SAVE za kasetofon
- DISPLAY REGISTERS za prikaz vsebine registrov
- DISASSEMBLER

Kdo nas bo jutri uvajal v svet računalništva? Ali bo to predvsem domači proizvajalec?

RAZGOVOR V DO ISKRI DELTI

To vprašanje zanima marsikoga, predvsem pa še kaj lahko domači proizvajalci nudijo. So prišli že dovolj daleč, da nastopijo kot resni ponudniki s široko izbiro računalniških sistemov in svojim kupcem omogočijo več ugodnosti, kot če se le-ti vežejo na stihski uvoz računalnikov. Naša želja je, da bi neposredno odgovorili na ta vprašanja toda to področje je preveč široko, da bi ga mogli posredovati v vsej razsežnosti. Kljub temu je nekaj krajših povzetkov iz nevezanega pogovora z direktorjem DO Iskra Delta Janezom Škrubejem in pomočnikom direktorja Andrejem Jermanom-Blažičem o poslovanju, sprotni problematiki in proizvodnem programu. Lahko zanimiva, saj bodo bralcu ob že ustvarjenem mnenju o naši računalniški industriji, postregli z nekaterimi obrazložitvami in dejstvi, ki jih velja upoštevati.

Uspešno, vendar bi lahko bilo bolje

Najprej o poslovanju v letošnjem letu. Kako je potekalo in kakšne rezultate dosegate?

Janez Škrubej: Začeli smo zelo optimistično. Predvsem, ker smo po danih zagotovilih družbene pomoči pri oskrbi z deviz-

nimi in dinarskimi sredstvi planirali indeks rasti med 300 in 350. Toda marca smo se morali sprijazniti z dejstvom, da teh sredstev ni in jih tudi ne bo. Zato smo takoj začeli z lastno pobudo in se povezali s kupci, ki so bili pripravljeni dolgoročno in kratkoročno

združevati devize z nami. Z avansi in drugimi sovlaganji smo nato zagotovili najnujnejša dinarska in devizna sredstva, pri čemer naj omenim, do so največ razumevanja pokazali kupci s katerimi smo že prej sodelovali in so že spoznali prednosti naših ponudb.

Vendar smo izgubili precej časa, saj pred majem nismo mogli začeti s proizvodnjo. Pač pa smo v tem času uspeli razčistiti naš proizvodni program in strateške usmeritve, kar je za nas seveda zelo pomembno.

Pomemben uspeh smo dosegli z zagonom proizvodnje mikroročalnika Partner. Pri tem naj omenim, da smo za tovrstno proizvodnjo imeli pripravljene 4 mikroročalnike, morali smo se odločiti za enega, to je sedanega Partnerja. ki smo ga potem v borih šestih mesecih prenesli iz razvoja v proizvodnjo. To je vsekakor lep uspeh.

Nadalje je za nas izredno pomembno, da smo razčistili in uredili večino problemov nastalih kot posledica združitve DELTA z TOZD Računalniki iz Kranja. Predvsem velja omeniti, ureditev odnosov z tujimi firmami od katerih pričakujemo repromaterial oz. nekatere sestavne dele za naše računalni-

ke. Tudi to ni bilo lahko, vendar smo na koncu le dosegli popolno neodvisnost od kogarkoli in lahko kupujemo komponente za naše računalnike od najboljšega ponudnika. Pod takimi enakopravnimi pogoji pa seveda želimo z našimi dosedanjimi poslovnimi partnerji iz tujine sodelovati še naprej.

Kaj pomeni neodvisnost za nas, si najbrž ni težko predstavljati: širitev proizvodnega programa, nadomeščanje uvoženih komponent z domačimi in še posebej pomembno, bistveno olajšano uvajanje domačega znanja v proizvode.

Prvi konkretni rezultati tega so se pokazali že letos, ko bomo od predvidenih 18 mio dolarjev deviznih sredstev, kolikor smo sprva potrebovali za uresničevanje letošnjega proizvodnega programa, zmanjšali naše devizne potrebe na komaj 7 do 8 mio dolarjev. Še dodatno zmanjšanje devizne odvisnosti si obetamo v naslednjem letu, ko bomo za šest milijard dinarjev prihodka potrebovali le 9 mio dolarjev deviznih sredstev. Drugače povedano, za podvojeno proizvodnjo glede na letošnje leto bomo potrebovali le za 30% več deviz.

lahko prinesejo velike ugodnosti, saj bo tako ne samo prodornejša na tržišču s svojimi izdelki, ampak bo lahko na tržišču nastopil tudi z osvojenjo računalniško tehnologijo. Za vse to pa je nujna stalna, kontinuirana povezanost med strokovnjaki uporabnika računalnika s strokovnjaki iz razvoja in proizvodnje proizvajalca računalnikov. V tem smislu imamo tudi strokovnjake vseh profilov, ki so že po svoji strokovnosti blizu kupcem. Nobena firma ne more nuditi toliko kreativnega sodelovanja na našem tržišču kot mi.

Povsem razumemo tudi, da se mora nekdo, ki kaj takega naredi predhodno dokazati. To brez dvoma velja. Toda res je, da naš proizvodni program za leto 1984 že opravičuje take trditve.

Informacija o računalnikih hitro zastara

Velikokrat je slišati različna mnenja o Iskri DELTI. Vendar tudi marsikaj tudi vidimo, da so mnenja ali splošne ocene izrečene na osnovi dve, tri ali celo več let starih podatkov. Kaj lahko rečete na to?

Janez Škrubej: Naš razvoj je v zadnjih letih vsekakor hitrejši kot so nekateri pripravljali videti. Govoriti o ISKRI DELTI ne da bi se pozanimal za naš trenutni proizvodni program, razvojne dosežke in ponudbe, ki jih v tem trenutku vidimo, ali kar je morda celo pomembnejše, brez poznavanja naših ponudb v naslednjih mesecih, je seveda vprašljive vrednosti. Spet odvisno od problematike. V računalniški proizvodnji se že v letu dni spremeni toliko stvari, da je govorenje na osnovi takih podatkov neodgovorno. Da ne govorimo o službah za katere so že nekaj mesecev stari podatki lahko zastareli. To velja na splošno. Pogled v razvoj ISKRA DELTE pokaže, da velja za nas to še posebej. Samo iz primerjave lanskega, letošnjega in proizvodnega programa ter ponudb v letu 1984 lahko vidimo, da nas je popolnoma nespremenljivo ocenjevati na osnovi že leto dni starih informacij.

Želite še kaj povedati o deviznih prihrankih, ki jih dosegate z vašim proizvodnim programom?

Janez Škrubej: Da, tu so ob neposrednih prihrankih o katerih smo že govorili prisotni še posredni. Če se le ozmemo po svetu, lahko vidimo, da svetovni proizvajalci prodajajo svoje računalniške sisteme neprimerno dražje tistim državam, ki nimajo lastne računalniške industrije, kot tistim, ki to industrijo imajo. Predvsem se gre za tako imenovano prodajo sistemov na ključ. Tudi Jugoslavija ni pri tem izjema. In naša prisotnost že prisiljuje tuje firme, da znižujejo ceno. Tu je prihranek naši družbi, ki je dokajšen, čeprav ni nikjer zapisan. Nekateri nerazvite države tretjega sveta plačujejo računalniške sisteme tudi do trikrat dražje. Tega bi se morali bolj zavedati, predvsem ko govorimo o tujih firmah, ki marsikaj prav zaradi nas nastopajo dosti konkurenčneje. Da ne govorimo o primerih ko tuja firma s poklonom ali dobavo svojega računalnika pod izredno ugodnimi pogoji skuša razvedrnosti nas, in zavzeti tržišče na katerem bi potem, ko bi obvladovala položaj spet takoj dvignila ceno svojim proizvodom.

Se na nekaj bi opozorili. Ni naključje, da se prav dobri izvozniki, najraje povezujejo z nami in naročajo naše računalniške sisteme. Tisti, ki so prodali na svetovno tržišče, že vedo, da nudi povezovanje z domačim proizvajalcem veliko več prednosti kot je to morda sprva vidno, posebej še dolgoročno gledano.

Predvsem na osnovi lastnih razvojnih dosežkov

Kaj vse že lahko ponudite vašim kupcem, oz. kaj boste lahko ponudili v letu 1984?

Andrej Jerman — Blažič: Osnovni koncept DO ISKRA DELTA sloni na proizvodnji računalniških sistemov in perifernih enot, z maksimalno uporabo domače tehnologije in znanja, ter na osnovi najnovejših svetovnih dosežkov na tem področju. Glavni proizvodi in najpomembnejša področja delovanja DO Iskra DELTA so:

- poslovni računalniški sistemi in ustrezna aplikacijska programska oprema
- procesni računalniški sistemi in ustrezna aplikacijska programska oprema
- informacijski sistemi in računalniške mreže.

— načrtovanje, instaliranje in vzdrževanje strojne in programske računalniške opreme

- izobraževanje
- informacijski inženiring
- svetovanje

Modularnost in medsebojna kompatibilnost strojne opreme ter sistemske in aplikacijske programske opreme, interaktivno delo ter enostavnost uporabe vzdrževanja so najpomembnejše značilnosti, ki odlikujejo računalniške sisteme DELTA. ISKRA DELTA proizvaja družino računalniških sistemov, ki vključuje mikroročalnike ter 16-bitne in 32-bitne male in srednje računalnike. 16 in 32-bitni računalniki so osnovni gradniki informacijskih sistemov tako za področja tehnično-procesnih, kot

Našim kupcem nudimo precej več, kot zgolj računalnik

Kako ocenjujete, boste glede na zunanje proizvajalce lahko kmalu tudi cenovno konkurenčni?

Janez Škrubej: Partner je v bistvu že konkurenčen tujim računalnikom tudi v tujini, saj ga tam prodajamo približno pod enakimi dohodkovnimi pogoji kot doma, to je skupno z aplikacijami za 7000 dolarjev. Seveda moramo upoštevati tisto vrednost dolarja, ki jo mi oz. večina delovnih organizacij mora odšteti pri zagotavljanju potrebnih deviz. Tedaj vidimo, da nam pomeni 7000 dolarjev ustvarjenih z izvozom približno enako vrednost kot je tista, ki jo dobimo v dinarjih na domačem tržišču.

Se nekaj je pomembno. Cenovna primerjava naših s tujimi mora biti poštena, saj smo že našli na primerjave naših sistemov s popolnoma neprimerljivimi proizvodi na zahodu, kateri resnično dosegajo zelo nizke cene — vendar brez vseh možnosti, ki jih nudimo mi in tudi brez vseh komponent, ki so vsebovane v našem sistemu.

Prisotna so še dejstva, ki jih marsikdo noče priznati. Predvsem, da ima tisti, ki pride, proda računalnik, morda samo napravo brez vsega ostalega, precej manjše stroške kot mi ter da so tuje firme bolj izvozno stimulirane kot jugoslovanski izvozniki. Imamo namreč lastne izkušnje na tem področju. Za naše računalnike narejene v Avstriji dobimo od avstrijske vlade daleč večjo izvozno stimulacijo kot je stimulacija pri neposrednem izvozu iz Jugoslavije.

Nesprejemljivo za nas je tudi, da lahko tuja firma po 2—3-letni proizvodnji določene računalnika ukine njegovo proizvodnjo takoj, ko ta ni več tržno zanimiva. Po naših zakonih moramo mi zagotoviti našim proizvodom najmanj 10-letno življenjsko dobo — spet dodatni stroški.

Se pomembnejša je razvojna komponenta. Njen delež v ceni izdelka je vsekakor izredno velik in zato tudi pomemben. Tu spet vidimo, da so tuje firme ali neposredno podprte z državnimi sredstvi ali kar je na tem področju še dosti bolj prisotno, da državne ustanove naročajo določene nove tipe računalnikov ter ob sprejemu »ne sprašujejo«, koliko računalnik stane. Se pravi, da plačajo tudi stroške razvoja in tako razbremenjen proizvajalec pa je lahko potem neprimerno bolj konkurenčen na svetovnem tržišču. Mi takih podpor nimamo. Vse razvojne stroške moramo pokrивati izključno iz lastnih sredstev s prodajo naših računalniških sistemov.

Ste sposobni vsak dinar ali konvertibilno devizo vložene v vaše projekte vrniti?

Janez Škrubej: Malo je takih podjetij pri nas, kjer bi se vsak vložil dinar tako lahko obrestoval kot pri nas. Pa o tem pozneje. Kljub vsem težavam namreč dosegamo letos indeks proizvodnje in dohodkovne rasti v višini 220, to je, uresnili bomo 2,5 milijarde prihodka in 0,8 milijarde dohodka. Soliden rezultat, ki bi po zagotovitvi obljubljenih deviz na začetku leta lahko bil še ugodnejši. Posebej še, ker bi si lahko zmanjšali poslovne stroške, če bi dobili vso tisto opremo, ki nam je bila obljubljena. Tako nam ostaja, da kar naprej ugotovljamo, kako na tržišču primanjkuje najprej ene stvari potem druge ter se z neprimerno skromnejšo opremo, kot jo imajo soifodne firme na zahodu, usmerjati v izvoz. In vendar možnosti izvoza na konvertibilno področje so in to precej večje kot si mislijo tisti, ki prebirajo revije s ponudbami tujih firm. Le določenih dejstev se moramo zavedati, kakor se mi, da nismo tisto kar bi morali biti, dokler si z lastnim izvozom ne zagotovimo vsa devizna sredstva za uvoz repromateriala. Kako bomo to slednje dosegli, tudi vemo. Vlaganje v lastni razvoj ni bila za nas nikoli le parola. Tudi tedaj ne, ko je v naši družbi zbuhal posmeh vsak, ki je hotel sam kaj narediti. In zato lahko sedaj rečemo, za nas v ISKRI DELTI, da smo zdrav in vitalen kolektiv. Od 900 zaposlenih je kar tri četrtine dobro usposobljenih strokovnjakov. Še neprimerno večje število strokovnjakov, ki delajo na našem programu pa je izven naše DO — prek 5000.

Ti so po vseh jugoslovanskih univerzah, pri naših uporabnikih od katerih že mnogi niso zgolj le kupci ampak imajo dovolj usposobljene in iznajdljive ljudi, da lahko skupno z nami osvajajo nove računalniške programe, zlasti za njihova uporabna področja. Pri tem ne poznamo nobene zaplankanosti. Ne lokalne ne republiške ali kakršne koli. Zdaj že lahko rečemo, da imamo sodelavce

po vsej Jugoslaviji in to dobre, sposobne strokovnjake. To je na našem področju tudi nujnost, saj je na tržišču povpraševanje predvsem po kompleksnih sistemih, za katere moraš imeti številne dobro sposobne kader. Zato tudi posvečamo šolanju novih sodelavcev veliko skrb. Imamo čez 200 študentov. Toda vse to je še premalo. Bistveno je, da v naši družbi dvignemo računalniško kulturo. Ta je v primerjavi z razvitem svetom veliko premajhna, čeprav mladi kažejo izjemno zanimanje za to področje, kar smo lahko tudi sami videli na srednjih šolah kamor smo dali naše računalnike. O tem ni dvoma.

In zato moramo čimprej priti z našimi računalniki ne samo v srednje šole ampak tudi v višje razrede osnovnih šol. V ZDA začnejo marsikje s poukom računalništva že v četrtem razredu osnovne šole. Sigurno, ker so dojeli koliko monotonega dela nam ob vsakdanjih opravilih lahko računalnik skrajša in da je kreativnost na marsikaterem tehničnem področju brez uporabe računalnika skoraj nemogoča.

Razume se tudi, da želimo mi narediti čim več ter, tako široko zastavljenega šolanja ne moremo niti približno financirati. Vendar je dosti takih, ki bi s skupnimi močmi lahko zbrali zadostna sredstva za nabavo računalnikov. Če se zavemo, da brez obvladovanja te tehnologije, ne bo moč kljub poceni delovni sili prodreti na zahteven svetovni trg, potem si najbrž ni težko predstavljati kako pomembno je to.

Odprt izziv vsem sposobnim strokovnjakom

Se nekaj je zelo zanimivo, predvsem za mlade. Vse večkrat lahko prebiramo o samoiniciativnem združevanju mladih strokovnjakov v skupine, ki potem uspešno izdelajo izjemno uporabne aplikacije za določene računalnik. Tudi pri nas jih je veliko, ki potihem snujejo načrt za take podvige. Kaj jim lahko rečete?

Janez Škrubej: Damo odprt izziv vsakemu, ki ima idejo in je ta ideja uporabna ali kakorkoli zanimiva za tržišče. Damo mu računalnik, da jo spravi v življenje. To pomeni, da vsak, vsaka skupina, ki ima idejo in nam dokaže, da je sto idejo moč prodreti na tržišče, lahko pričakuje pri nas popolno podporo pri uresničevanju svoje zamisli.

In trud, sredstva, ki jih bo taka skupina vložila v tak projekt?

Janez Škrubej: Ne bo jim žal. Če bo le ideja dobra. Zdrava, dobra ideja je danes vredna največ in zanjo smo pripravljene odšteti denarna sredstva. Seveda računalnika ne moremo dati domov za igračkane. Zato nam mora biti ideja tako predočena, da jo bomo razumeli in videli njeno zanimivost in uporabnost. Take ideje iščemo in tudi dobro plačamo.

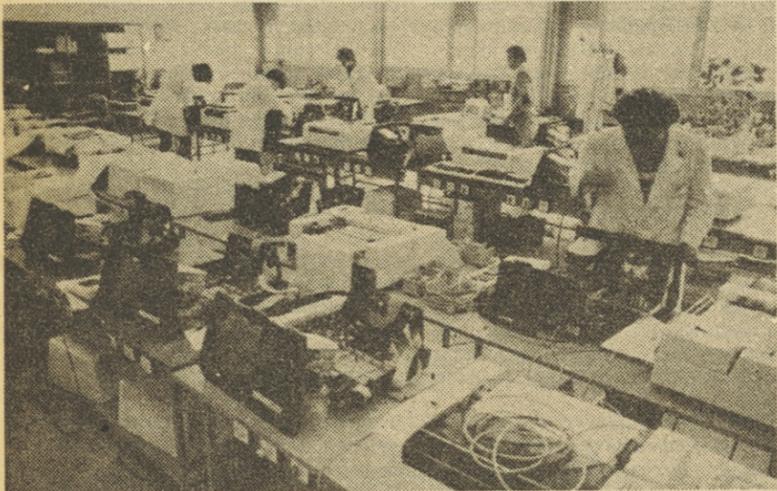
Se nekaj: kot rečeno, vemo da je za uresničevanje takih idej nujen računalnik, in mi računamo, da bo naš Partner omogočil uresničitev takšnih načrtov, čim širšemu krogu vseh zainteresiranih, predvsem še mladih. Prav naš PARTNER je predviden, da bo prva stopnica pri uvajanju mladih strokovnjakov v svet računalništva, saj nudi široke možnosti kreativnega ustvarjanja aplikacij in ker je tudi cenovno dovolj konkurenčen. Naredili bomo tudi vse, da postane ta računalnik laže dostopen — tudi cenovno.

Marsikoga zanima primerjava med vašo ponudbo in prednostjo nakupa od zunanjih proizvajalcev. Kaj lahko rečete o tem?

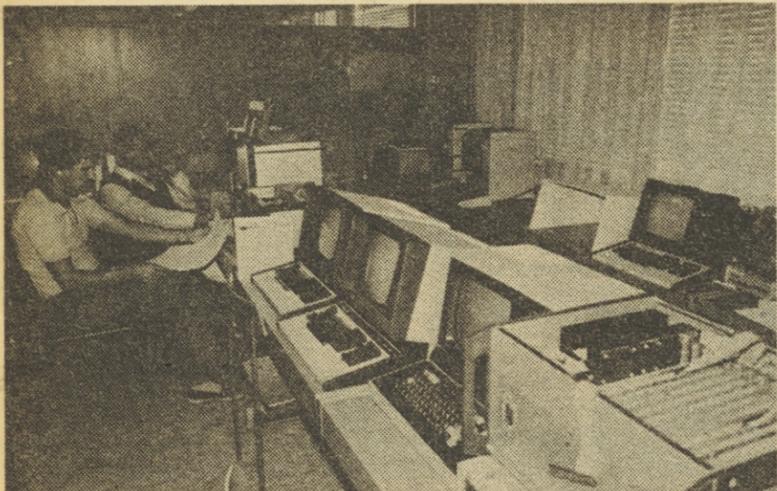
Janez Škrubej: Mi že zdaj nudimo več. Čeprav še pred 2 leti ne bi mogli postaviti take trditve, ki velja za 90% potreb po računalnikih. Tak % namreč pokriva naš, sedaj že sprejeti proizvodni program. Le 10% računalnikov je takih, ki jih je upravičeno uvajati. Predvsem so to večji sistemi in še nekateri za posebna, izredno specifična opravila prirejeni računalniki. Vse ostale računalnike lahko nudimo mi. Pri tem nam dodaj, da avtomatizacija neke tovarne ali uspostavitve optimalno učinkovitega informacijskega sistema ne nastane čez noč. Vedno so določene specifičnosti, ki jih kupec lahko še nadalje osvoji in mu potem, ko so osvojene

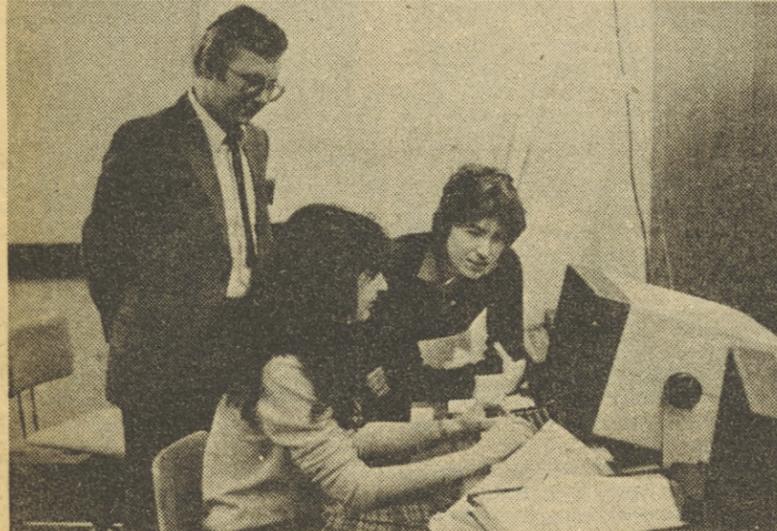
Naša sogovornika: Andrej Jerman-Blažič in Janez Škrubej.

Integracija sistema Partner v Kranju.

Končno testiranje sistemov Partner.

V razvoju aplikativnih paketov.

proizvodno-poslovnih obdelav. Ti računalniki so tudi najprimernejši za vzgojno-izobraževalni in razvojno-raziskovalno dejavnost.

Nekaj besed bi še dodal o proizvodnji mikroročunalnikov oz. naših Partnerjev. Ta računalniški sistem, ki smo ga predstavili maja letos, je plod domačega razvoja. S sedanji zmogljivostmi v naši tovarni mikroročunalnikov v Kranju jih lahko naredimo že nad tisoč letno, skupno z ostalimi kooperanti — proizvajalci naših sistemov pa še več. ERA NOVKABEL iz Novega Sada jih bo letos že naredila 50, prihodnje leto pa pa vsaj 250. Željo po takšnem sodelovanju so pokazali tudi v SR Makedoniji.

Ob standardnem Partnerju imamo še naktere posebne izvedbe, od katerih naj omenim razvojni Partner, ki je namenjen razvijanju novih aplikacij, torej tudi za specifične potrebe naših kupcev.

Partner je plod domačega znanja. Mu bodo sledili večji, doma razviti računalniški sistemi?

Andrej Jerman-Blazič: Pravkar smo pred predstavitvijo našega novega 16—22 bitnega računalnika s tja do 4 MB internega spomina in 500 MB zunanega spomina ter z možnostjo priključitve od 8 do 32 terminalov. Enako kot Partner je tudi ta produkt popolnoma domačega znanja.

Boste imeli dovolj strokovnjakov za tako hiter razvoj kot ga predvidevate?

Andrej Jerman-Blazič: V letošnjem letu je obiskalo naš izobraževalni center v Ljubljani že več kot 4000 sedanjih in bodočih uporabnikov naših računalniških sistemov. Takšno število je najbrž bolje razumljivo, če upoštevamo dejstvo, da je že sedaj več kot četrtina instaliranih računalnikov v Jugoslaviji prišlo iz naše proizvodnje. Sicer pa glede usposabljanja naših kadrov lahko še dodam, da vabimo k sodelovanju povsod, kjer je strokovni potencial.

Zelo pomembno je pri tem tudi sodelovanje s proizvajalci raznih proizvodnih panog in raziskovalnimi institucijami v Jugoslaviji. Doslej smo jih 16 pritegnili k projektu našega jugoslovanskega računalniškega sistema. Rezultati so vsekakor obojestransko koristni in dobra vzpodbuda za nadaljnje osvajanje skupnih projektov. Omenim naj predvsem sodelovanje s TRS iz SR Hrvaške in z NOVKABLOM iz SAP Vojvodina, intenzivno pa se pogovarjamo še z Ei iz Niša.

Smo za povezovanje proizvajalcev računalniških sistemov v Jugoslaviji

Andrej Jerman-Blazič: Mi želimo prodreti v izvoz in nas sodelovanje zanima. Pobudo smo dali vsem. Na žalost je odziv zelo slab. Razlog je predvsem v tem, da so ostali proizvajalci računalnikov preveč tesno vezani na svojega licenčnega partnerja in zato nimajo prostih rok.

Nič čudnega tudi ne bi bilo, če kdo od njih računa, da bo glede na naš hiter razvoj dobil večje ugodnosti od firme na katero je sedaj z licenco vezan.

Naš pogoj sodelovanja s tujimi partnerji je neomejena možnost lastnega razvoja, svobodno izbiranje ostalih partnerjev ter nikakršna omejitev glede izvoza, tako na zahod, kot vzhod, oz. v dežele tretjega sveta. Vsakega, ki izpolnjuje te pogoje pa vabimo odprti rokami, da pristopi in po svoji možnosti prispeva k vzpostavitvi resnične jugoslovanske računalniške industrije.

B.Č.

DO MIKROELEKTRONIKA

Mona Lisa v Mikroelektroniki

Prosti čas si človek oblikuje glede na svoj interes, sposobnost, voljo in potrebo. Nekateri ga izkoristijo za dejavnost, ki dodatno povečuje družinski proračun, drugi pa v prostem času kot pomembnem delu človekovega življenja najdejo sprostitve v kakršnikoli dejavnosti, ki zaposluje njihovega duha. Če je tovrstno amatersko delo ponujeno tudi drugim, je s tem dosežen in presežen prvotni cilj in namen amaterskega ustvarjanja.

V Mikroelektroniki, kjer so v okviru Sindikata pripravili razstavo likovnih del dveh članov kolektiva, smo ob tej priložnosti spregovorili z avtorjema.

DARE LAHOVEC, star 29 let, je v ME tri leta, dela pa v pomožni tehnologiji, kjer oskrbuje tovarno z dušikom, vodo itd. Slikarstvo ni edini njegov hobi, saj je pred leti tekmoval s kajakom. »To je zahtevalo veliko časa, potovanja, za kar je zdaj veliko premalo časa.« je povedal. Kakih šest let se amatersko ukvarja z različnimi likovnimi izrazi. Včasih je to risba, v zadnjem času pa vse pogosteje olje.

»Kakšni, kateri motivi te privlačijo?«
 »Rad slikam hiše, stare, predvsem detajle, pa vodo... zelo realistično prenašam te stvari na platno. Rad imam slovenske, narodne motive. Veliko jih gre v pozabo, zato se vendarle navidez droben detajl lahko na platno ohrani.«

»Te risba kot likovni izraz ne zanima več?«

»O, še. Izdelal sem v zadnjem času nekaj motivov iz sveta znanstvene fantastike, vendar je tega še premalo za razstavo.«

»Katera od razstavljenih slik ti je najbolj pri srcu?«

»Morda Zelenica z jezerom. To sem napravil leta 82. Bil sem tam, vendar sem delal po spominu. Videl sem veliko podobnih motivov v knjigi o slovenskih

lepotah in hotel sem preizkusiti, ali lahko kaj od tega tudi sam prenesem na platno. Kako mi je to uspelo, lahko bolje povedo drugi.«

DUŠAN BITENC, prav tako iz Ljubljane, star 29 let, dela kot tehnolog v montaži integriranih vezij. Navdušen je za likovno umetnost je pravzaprav prinesel iz vojske, kjer je imel nekaj kolegov, ki so se ukvarjali s tem, pa atelje, kjer so lahko delali.

»Risal sem rad že od nekdaj, s svinčnikom. V letih od 74 do 76, pa sem naredil največ, v večini v olju. Narava, portreti pa posebej, me vprillačijo. Preizkus znanega je Klanško jezero, ki mi je morda od razstavljenih del najbolj pri srcu, pa tudi obiskovalcem je bilo všeč. Portret pa me vendar najbolj zanima in moj vzor za portretiranje je prav gotovo Ivana Kobilica.«

Mona Lisa je kot znana likovna stvaritev takoj pritegnila našo pozornost,

Dušan pa jo je napravil po prospektu iz Louvra. Težko je seveda oceniti vrednost razstavljenega, če nisi strokovnjak. Oba, Dare in Dušan, bi si želela kakšno strokovno oceno svojih del, seveda pa za oba velja, da sta predvsem ljubitelja te umetnosti, ki s tovrstnim ustvarjalnim delom želita izpolniti svoj prosti čas. To, da so si njeni sodelavci v Mikroelektroniki lahko ogledali razstavo, da so ob tem kaj povedali, komentirali, pa jima vendarle daje vzpodbudo, da s tem delom nadaljujeta. V knjigo vtisov pa so obiskovalci med drugim zapisali:

»To je presenečenje in veselje ob spoznanju o takih ljudeh v svojem kolektivu!«

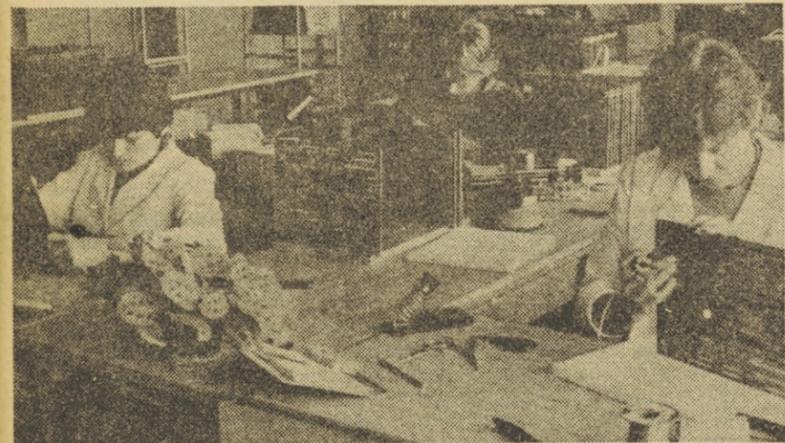
»Užitek je pogledati še kaj drugega kot chip (integrirana ploščica) v našem okolju!«

»Takoj bi imela eno sliko doma!«
 Ta želja se obiskovalki razstave ni uresničila, saj nobeden od njiju ne slika, da bi prodajal. Razstava in ta zapis o njej naj bo vzpodbuda še komu, ponuja pa se morda tudi izmenjava podobnih razstav.

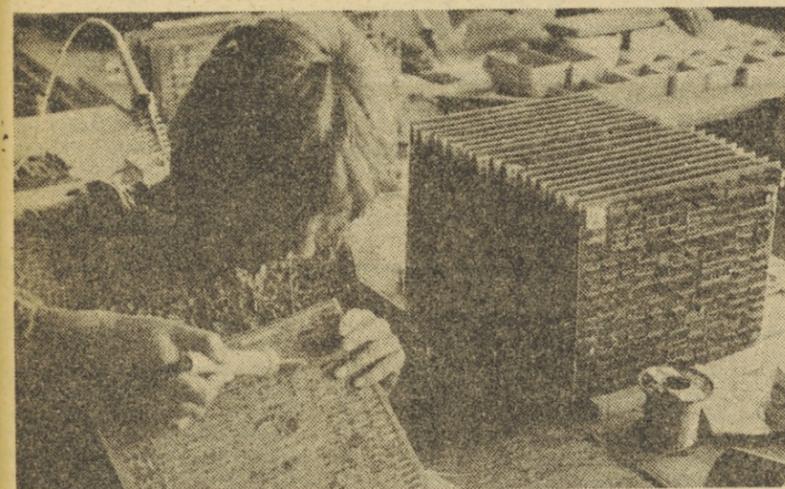
Milan Krapež

Dare Lahovec in Dušan Bitenc.

Detalji iz proizvodnje tiskanih vezij.

Proizvodnja modulov sistema partner v Kranju.

V računskem centru Iskre Delte v Ljubljani.

Končna kontrola sistema Partner v Kranju.

DO KONDENZATORJI SEMIČ

Imamo vse pogoje za še večji razmah inovativne dejavnosti

Pavle Zajc, inženir elektrotehnike, je v Iskrini semiški delovni organizaciji koordinator vrednostne cenitve množične inventivne dejavnosti, ali preprosteje povedano, skrbi in ukvarja se z izumi in inovacijami v svoji delovni organizaciji. Zato smo pogovor z njim posvetili izključno tej problematiki.

Znano je, da je v vaši delovni organizaciji inovacijska dejavnost sorazmerno dobro razvita v primerjavi z drugimi Iskrinimi delovnimi organizacijami. Zanima nas, kakšno je trenutno stanje na tem področju, seveda pa tudi nekoliko iz zgodovine tega področja pri vas.

»Naj začnem najprej z zgodovino. Naša služba, ki se ukvarja z inovativno dejavnostjo, je bila ustanovljena pred nekaj leti, vendar vmes dve leti ni delovala, ker je odšel moj predhodnik, ki je delal na tem področju, na drugo delovno dolžnost. V tem času ni bilo nikogar, ki bi se poklicno ukvarjal z inovacijami. Pred dobrim letom in pol sem bil torej postavljen na to delovno dolžnost. Medtem se je nabralo precej predlogov, ki so čakali neobdelani in tudi inovacije so zaradi tega stagnirale. V zadnjem času pa je teh prijav že precej.«

Kdo so ti ljudje — ali delavci — neposredni proizvajalci ali tehniki, ki predlagajo inovacije in kako jih realizirate?

»Največ inovacijskih predlogov dobimo od kadrov s poklicno izobrazbo — to so predvsem vzdrževalci v redni proizvodnji, na montaži, manj pa je prijav od kadra s srednjo, višjo in visoko izobrazbo. Za to pa je precej kriv naš pravilnik, kjer ni natančno opredeljeno, kaj s tega področja sodi v službeno dolžnost. Zato so bili predlogi, ki jih je posredoval omenjeni kader, zavrnjeni, ker so na podlagi pravilnika smatrali, da ti delavci niso upravičeni do stimulacije.«

To po mojem seveda ni prav. Zdi se mi, da bi bilo treba izredne inovacije, ki ne prinašajo samo prihranka, ampak verjetno tudi prodor na trg, zlasti v času bitke za izvoz in gospodarske stabilizacije, posebej stimulirati. Zato pa je seveda potrebno spremeniti pravilnik in ustvariti vzdušje med ljudmi ter jih spodbuditi za napredek na tem področju. Nobenega dvoma ni, da v naših kadrih ležijo ogromne skrite ustvarjalne rezerve.

Res je stari pravilnik to izključeval. V letošnjem letu pa smo sprejeli nov pravilnik, v katerem je to jasno opredeljeno. Zdaj imajo tudi kadri, ki se tudi poklicno ukvarjajo z razvojno dejavnostjo, možnost prijavit razne izboljšave. Vendar pa še vedno ne prihaja dovolj prijav izboljšav, kar je posledica predpi-

sov prejšnjega pravilnika, ki je to izključeval in zaviral. Pričakujem pa, da bo po sprejemu novega pravilnika prihajalo vse več inovativnih predlogov prav od tehničnega kadra in iz razvoja.«

Koliko prijav pa imate letno, koliko jih praktično uresničite in koliko znaša prihranek v enem letu?

»Pred tremi leti, ko se s tem področjem ni nihče ukvarjal poklicno, je bilo predloženih osem prijav. Takoj naslednje leto je prišlo okoli 30 prijav, lani 54 prijav, letos pa 35 prijav. Izmed vseh teh prijav so realizirane približno tri četrtine, ostale pa niso uporabne.«

O prihranku bi težko povedal kaj natančnejše; predlanskim je znašal približno pol stare milijarde dinarjev, lani nekoliko manj, letos pa bo prihranek zagotovo znašal čez storo milijardo dinarjev. Ti prihranki se povečujejo. Letos je bila vložena prijava za izum — stroj za previjanje z desnega koluta metalizirane plastične folije na levega in obratno. Ta predlog bo prinesel največ čistega prihranka. Perspektiva je, da bomo ta izum uporabljali še dolga leta. To je predvsem prihranek na metalizirani plastični foliji, ki smo jo prej tretirali kot tehnološki izmet, s tem strojem pa jo lahko previ-

jamo in ponovno uporabimo v proizvodnji.

Plastična folija je iz uvoza, zato bo ta izum precej pripomogel k zmanjšanju stroškov uvoza.«

V Iskri zdaj precej govorimo o krožkih, s katerimi bi radi še bolj razvili in podprli inovacijsko dejavnost. Kako pa je s tem pri vas?

»Trenutno imamo v naši proizvodnji organizirana dva krožka, in sicer v TOZD za odpravo radiofrekvenčnih motenj. Krožka sicer delujeta, vendar nista še dala pomembnejših rezultatov, mislim pa da je treba krožke še naprej razvijati in organizirati.«

Iz najinega razgovora lahko vidim, da zelo podpirate inovacijsko dejavnost. Kako pa je s konkretno materialno stimulacijo inovatorjev?

»Po novem pravilniku je materialna stimulacija veliko boljša kot jo je dopuščal stari pravilnik. Naj navedem nekaj primerov: predlagatelj nekega povprečnega predloga, ki se ne da točno ovrednotiti, dobi okrog milijon starih din nagrade. Za predloge, ki se dajo ovrednotiti, dobijo predlagatelji nagrado v višini 10% od vrednosti inovacije oz. prihranka.«

Iz povedanega vidimo, da so delavci kar dobro stimulirani. Inovativna dejavnost se širi in prihaja v zavest vseh delavcev, ki neposredno sodelujejo v procesu proizvodnje; perspektive so tudi dobre, in ker se moramo v dani situaciji naslanjati izključno na svoje sile, je to še toliko bolj pomembno.

Prepričan sem, da bo vse to ugodno vplivalo na vzdušje in voljo za naprej in da se bo inovativna dejavnost veliko bolj razvijala, kot se je do sedaj, čeprav se zavedamo, da smo praktično šele na začetku. Nov pravilnik bo naše delavce zagotovo spodbudil k prijavljanju izboljšav, k čemer bodo prispevale svoj delež tudi materialne stimulacije.«

D.Ž.

TOZD. ANTENE. VRHNIKA — V vrhniški osnovni organizaciji sindikata so imeli letošnji občni zbor sindikata v petek, 23. 12. 1983. Na sestanku, ki so ga pripravili kar v proizvodnem prostoru antenske proizvodnje, so pregledali in kritično ocenili dosežane delo in se dogovorili za delovne usmeritve v prihodnjem mandatnem obdobju. Izvolili so tudi novo vodstvo osnovne organizacije; predsednik bo tudi v prihodnjem dveletnem obdobju LADO HORVAT, ki si je z delom v preteklih dveh letih pridobil zaupanje sodelavcev.

DVAJSET LET TOVARNE POLPREVODNIKOV V TRBOVLJAH

ZGODOVINA, REZULTATI DELA IN INOVACIJE V TRBOVELJSKIH POLPREVODNIKI OB 20-LETNICI TEGA DELOVNEGA KOLEKTIVA

Osrednja slovesnost ob jubileju bo 14. januarja v Delavskem domu v Trbovljah, 7. januarja pa bodo vrata tovarne odprta za občane, ki si bodo lahko ogledali proizvodnjo. O praznovanju jubileja bomo podrobno poročali, danes pa predstavljamo zgodovino tega kolektiva, kot jo je orisal Miha ŽAGAR, vodja samoupravne in splošnega področja, rezultate dela in pogled v prihodnost, o čemer poroča vodja proizvodnje Olga MALGAJ in inovacijsko dejavnost, kot jo predstavlja Pavle HACIN, vodja vzdrževanja.

Polprevodniki od ustanovitve do danes

Do odločitve za izgradnjo tovarne polprevodnikov v Trbovljah je prišlo konec leta 1962. Zakaj prav v Trbovljah?

Več razlogov je bilo za takšno odločitev. Precej nezaposlenih žensk, izdelovanje polprevodniških elementov je drobno delo, za katerega so izkušnje pokazale, da ga ženske lažje opravljajo, poleg tega pa pripravljeno gospodarstvo občine Trbovlje.

Tovarna polprevodnikov Trbovlje je bila ustanovljena s sklepom DS Podjetja Iskra Kranj dne 26. 12. 1963, s pričetkom poslovanja 1. 4. 1964. Takratni proizvodni program je obsegal diode, tranzistorje in Selemente.

Sama tovarna je bila zgrajena leta 1966 in so se vanjo preselili delavci, ki so bili že od 1963. leta razmeščeni po vseh Trbovljah. Žal pa tovarna ni bila nikoli do konca dograjena in ker ni bilo klimatizacije proizvodnih prostorov, je bilo delo v tej tovarni še posebno težko. Oprema, ki je bila takrat uvožena po licenci SGS iz Milana je bila zastarela in z njo ni bilo več možno izdelati proizvodov kot jih je zahteval trg. Ker so bila s tem investicijska sredstva izčrpana, je bila tovarna primorana poiskati druge možnosti za nov, modernejši program.

V letu 1967 je bila sklenjena licenčna pogodba o prenosu modernejše tehnologije z ameriško firmo GE. Realizacija te pogodbe je bila minimalna, ker ni bilo finančnih sredstev.

Zaradi dejstva, da so bila v izgradnji,

opremo ter tehnologijo vložena precejšnja investicijska sredstva, ki niso dala ustreznih proizvodnih in finančnih rezultatov, je imela tovarna iz leta v leto večje ekonomske težave. Zaradi teh težav se je takratno vodstvo odločilo za skupno poslovanje z ameriško firmo Knapič, ki je sicer ponujala bistveno povečanje proizvodnje in prodaje. Žal pa to skupno poslovanje tovarni ni prineslo napredka, ampak se je izguba še povečala.

To je bil kratek opis težav in nepravilnih usmeritev, ki so povečale izgubo in ustvarjale v kolektivu nezadovoljstvo in nezaupanje. V tistem času je bil tudi vsak poskus DPO in posameznih delavcev, ki so v takšna vlaganja dvomili in si želeli boljše poslovanje, s strani vodstva zavrnjen.

V letih 1972/73 pa so DPO in vsi delavci ostro izpostavili vprašanje, kako naprej, da se izkopljejo iz vseh težav in izgub. Postavljena je bila zahteva po zamenjavi nekaterih vodilnih delavcev in prekinitve pogodbe s firmo Knapič, katere obveznosti je izpolnjevala le tovarna. Zamenjalo se je vodstvo tovarne in pogodba je bila prekinjena v letu 1974. Delavci smo se na zborih odločili, da bomo delali ob prostih sobotah za sanacijo tovarne, nismo zviševali osebnih dohodkov, delili smo si minimalni regres, povečali smo produktivnost in izboljšali disciplino. Z eno besedo, zategnili smo pas in sklenili, da enkrat za vselej izplavamo iz izgub.

V letu 1975 je bila na pobudo DS in DPO imenovana komisija iz raznih strokovnih

profilov na nivoju SOZD Iskra, občine in naše TO, ki je ocenila poslovanje in perspektive naše TO. Osnovna naloga je bila, oceniti, ali je potrebno proizvodnjo presmeriti ali nadaljevati s polprevodniško tehnologijo.

Zaključki so pokazali, da imajo polprevodniki bodočnosti in da je potrebno tovarno sanirati. Za sanacijski program smo dobili tudi potrebna finančna sredstva. Še naprej smo se delavci polprevodnikov odrekli marsičemu. Z osebnimi dohodki smo bili ne samo v republiškem merilu ampak tudi v občinskem med zadnjimi, za stanovanja ni bilo sredstev, obveznosti do družbe nismo mogli pokriti.

Toda delavec Polprevodnikov se je v teh časih kalil v dobrega in gospodarnega delavca. Da bi dosegli še boljše rezultate smo se delavci odločili, da naj vodstvo tovarne prevzame človek, ki je s tovarno zrastlel, ki pozna njene probleme in ljudi. Zavedali smo se, da se moramo opreti na svoje znanje, na naše strokovne kadre, da moramo vsako akcijo izpeljati skupno, s samoupravnim dogovorjanjem, da mora biti o vsaki akciji in odločitvi obveščen vsak delavec in da vsak lahko svetuje in predlaga boljše rešitve. In tako smo v letu 1976 prvič poslovali brez izgube.

Uspeh nad premaganimi težavami nas ni uspaval, ampak nas je vzpodbujal, da smo še naprej zavzeto, kritično in še z večjo vnemo delali, iskali napake in jih odstranjevali. Kljub temu, da smo imeli v času izgub 90 odstotne in 80 odstotne osebne dohodke, da smo delali za sanacijo tovarne ob prostih sobotah pa nismo pozabili na solidarnost. Skromna sredstva, ki jih je imela OOS namenjena za piknik smo namenili za pomoč ljudem ob potresu, sredstva za proslavo ob Dnevu žena smo namenili za bolnišnico v Trbovljah, dali smo sredstva za sanacijo TO Žužemberk itd.

Vsemu temu smo se delavci prostovoljno odrekli, ker smo se zavedali, da je tudi nam družba že veliko pomagala in da je zdaj na nas, da ji ta dolg vrnemo.

Po letu 1974, ko je v naši TO dejansko začelo samoupravljanje pa nismo mislili samo na obveznosti do dela. V tem času smo organizirali obratno ambulanto, uredili toplo malico, ki jo prejema vsak delavec brezplačno, kjer je bilo mogoče zmanjševali nočno delo žena in v okviru možnosti poskrbeli, da so delavke, ki niso imele urejenega varstva, delale samo v eni izmeni. S pomočjo

kluba samoupravljalcev smo organizirali seminarje za delegate v SJS in samoupravne organe, itd. Bili smo tudi ena prvih TO, ki je navezala stike s šolo in kulturnimi društvi ter organizirali proslave v tovarni ter tako dejansko približali kulturo delavcu v okolju v katerem dela.

Od leta 1976 naprej je bilo za nas vsako leto uspešnejše in tako smo že v lanskem letu odplačali vse obveznosti do družbe in sanacijske kredite.

V srednjeročnem planu 1976-80 smo začrtane cilje v celoti dosegli in presegle, tako v dohodkovnih kategorijah kot v doseženi proizvodnji in produktivnosti. Iskali smo dodatne možnosti v tehnologiji in kvaliteti, boljšem urejanju delovnih operacij, izdelavi opreme preko kooperantov kot nadomestilo za uvoz. Fizični obseg proizvodnje smo povečali zelo optimistično, saj je bilo to za nas gonilna sila. Obveznosti do družbe, ki jih je TO dobila v času sanacije, so skupaj v celoti vrnjene, poleg tega pa je ustvarjena tolikšna akumulacija, ki bo ob družbeni pomoči omogočala izboljšanje pogojev poslovanja z novo investicijo.

V delitvi dohodka smo se obnašali racionalno, saj smo vseskozi namenili velik del dohodka za poslovni sklad in razširitev materialne osnove dela. Zavedali smo se, da smo ob sanaciji dobili v uporabo velik del družbenih sredstev, družbeni dogovor o določanju delitve čistejšega dohodka pa smo v celoti spoštovali.

Sklad skupne porabe smo si oblikovali tako, da smo v čimvečji meri zadovoljili dejanske potrebe naših delavcev (stanovanja, individualna izgradnja, počitniški dom in izobraževanje).

Za takšen uspeh je bilo potrebno veliko odrekovanja zlasti pa trdega dela, discipline in

samoupravne zavesti ter povezanosti vodstva tovarne z vsemi družbenopolitičnimi organizacijami in samoupravnimi organi, katerih organiziranost se je izredno povečala. Samoupravljanje je bilo na primerni višini, kar je razvidno iz vseh družbenih priznanj, ki smo jih v tem času prejeli: 1980 - prvojunjsko nagrado občine Trbovlje na področju gospodarjenja, 1980 - prvomajsko povelje Zveze sindikatov Jugoslavije in 1982 - plaketo kluba samoupravljalcev Jugoslavije.

Nagrajevanje po delu se je nenehno izpopolnjevalo z objektivnimi kriteriji, s poudarkom na doseženih rezultatih proizvodnje, izvoza ter kvalitete. Izredno velik povdarek je bil dan izboljšanju in uvajanju nove tehnologije in inovacijam. Vse to smo dosegli s stalnim aktivnim razvojem samoupravljanja, delovanjem sindikalnih skupin, sprotnim dogovarjanjem, informiranjem, koordinacijo vseh subjektov, sprotnim preverjanjem doseganja rezultatov in predlaganjem ukrepov.

V letih 1975 -80 začrtana poslovna politika se še vedno potrjuje kot pravilna, tudi v sedanjem stabilizacijskem obdobju, saj jo TO brez bistvenih sprememb še vedno izvaja in s svojim poslovanjem dosega zelo ugodne poslovne rezultate, saj je naša TO med vodilnimi v svoji podskupini panoge v Jugoslaviji ter največji izvoznik izdelkov v Trbovljah s 228,7 odstotnim pokrivanjem uvoza z izvozom.

Več sredstev smo namenili tudi za stanovanjsko izgradnjo in več pozornosti posvetili družbenemu standardu. Glede obveščanja smo naredili veliko. Kljub temu, da imamo v SOZD Iskra glasilo in da ga imamo tudi v DO IEZE smo čutili, da nam manjka informiranje, ki bi bilo preprosto in razumljivo vsakemu delavcu.

Razmišljamo, ustvarjamo

K dobrim rezultatom v preteklem obdobju je prispevala tudi inovacijska dejavnost, ki je v naši tovarni urejena že od leta 1976. To ne pomeni, da prej ni bilo inventivne dejavnosti. Bila je, le da ni bilo urejeno evidentiranje in stimuliranje inovatorjev. Po letu 1976 pa se je ta dejavnost močno okrepila, saj smo imeli vsako leto prijavljenih povprečno 21, v letu 1983 pa celo 53 inovacijskih prispevkov.

Kako koristna je inovacijska dejavnost lahko vidimo iz prihrankov, ki so bili ustvarjeni z doslej realiziranimi dosežki. Ta prihranek znaša kar 13.285.601,00 din. Avtorji in soavtorji, ki so prijavili te dosežke, pa so dobili izplačane nagrade v skupni višini 968.209,92 din. Iz teh podatkov lahko vidimo, da ima inovacijska dejavnost res znaten delež pri napredku tovarne, še pomembnejšo vlogo pa so dobile inovacije v teh zaostrenih pogojih gospodarjenja, ko je nabava uvoženih inovacijskih materialov, strojev in rezervnih delov zelo otežkočena in ohranjena.

Dosedanja inovacijska dejavnost je dokazala, da smo sposobni rešiti veliko tehničnih problemov doma z domačimi materiali in sredstvi. Pri inventivnem delovanju se je potrebno zavedati dejstva, da je lahko navidezno še tako majhen dosežek zelo koristen, saj v določenih okoliščinah ustvari ogromne prihranke. V velikem številu prijav pa se gotovo najdejo tudi rešitve, ki so tako izvirne, da ustrezajo celo za patentiranje, kar smo v naši praksi tudi že dokazali.

Dušan Željznov

»Nasvidenje,
tovariši,
v Beogradu!«

Ti argumenti, zlasti zadnji, so zmagali, in poslanik je pripravil za blizu štirideset ljudi kosilo, na katero so bili povabljeni ne samo ministri in načelniki štabov, marveč tudi nekateri njihovi po rangi najvišji sodelavci. Ruska politična policija, NKVD, je vztrajala na tem, da mora britansko poslaništvo preiskati od vrha do tal, in pred Stalinovim prihodom je pogledala za vsaka vrata in pod vsako blazino; približno petdeset ruskih policajev z lastnim komandantom se je postavilo k vratom in oknom. Tudi ameriških varnostnih organov je bilo mnogo. Vse je šlo gladko. Stalin je prišel z močno stražo in bil je zelo dobre volje; predsednik se nam je z žarečim obrazom ljubezljivo smehljaj s svojega stola na kolesih.

To kosilo sodi med najbolj znamenite dogodke mojega življenja. Na moji desnici je sedel predsednik Združenih držav, na levi pa gospodar Rusije. Skupaj smo kontrolirali daleč največje pomorske sile in tri četrtine vseh letalskih sil sveta; vodili smo armade blizu dvajset milijonov mož, ki so bili najstrašnejšo vojno v zgodovini človeštva. Nisem si mogel kaj, da ne bi čutil zadovoljstva spričo dolge poti, ki smo jo bili prehodili od poletja 1940 na poti k zmagi. Takrat smo bili navezani zgolj nase, če ne računamo našega ladjevja in naših letalskih sil, smo praktično stali neoboroženi proti zmogoviti, nezlomljeni moči Nemčije in Italije, ki sta imeli v rokah skoraj vso Evropo in njene vire. Predsednik Roosevelt mi je podaril za rojstni dan krasno perzijsko porcelanasto vazo. Ko sem se vračal domov, se je razbila na kose, pa so jo zelo dobro zleplili in sodi med moje najdragocenejše zaklade.

Med kosilom sem se z visokimi gosti zelo prijetno bavaval. Stalin je ponovil svoje na sejah zastavljeno vprašanje: »Kdo bo poveljeval Overlordu?« Rekel sem, da se predsednik še ni povsem odločil; ne dvomim pa, da bo izbral generala Marshalla. General je sedel nedaleč nasproti naju. Stalin je bil videti zelo zadovoljen. Potem je napeljal pogovor na generala Brooka. Ta, je menil Stalin, nima rad Rusov. Ko smo se v avgustu 1942 prvič sestali v Moskvi, je bil nasproti našim ljudem zelo grob. Ta vtis sem skušal razpršiti s pripombo, da vojaki radi govore odkrito, če obravnavajo s svojimi poklicnimi kolegi strateške probleme. Stalin je odgovoril, da so mu zato tembolj všeč. Ozrl se je na Brooka in pogled se mu je ustavil na njem.

Ob ustreznem trenutku sem vstal in nazdravil mojim visokim gostom; predsednik mi je želel zdravja in še mnogo srečnih let. Stalin se mu je pridružil v podobnem smislu. Skladno z rusko tradicijo je sledilo mnogo neprisiljenih zdravic, za bankete takšne

vrste zelo lep običaj. Hopkins, ki je bil zelo dobre volje, je dejal: »Angleško ustavo sem preučeval dolgo in podrobno; napisana je prav tako malo, kakor niso pooblastila in sestava vojne vlade natančno določena. Sad tega preučevanja je bil sklep, da se določbe britanske ustave in pooblastila vojne vlade zmerom glase tako, kakor vsakokrat želi Winston Churchill.« To je vzbudilo splošen smeh. Bralec te knjige gotovo ve, kako malo je držala ta, v šali izrečena trditev. Priznam, da sem v vodenju vojnih zadev užival lojalno podporo mojih vladnih tovarišev in parlamenta morda v tako veliki meri, kakor se to še nikoli ni zgodilo, in da so me preglašovali samo v redkih važnih vprašanjih! Ob več priložnostih pa sem ponosno spomnil oba moja velika kolega na to, da sem edini v našem trovezdju, ki bi ga lahko na podlagi glasovanja Spodnjega doma, izvoljenega na tajnih in splošnih volitvah, vsak čas odstranili s položaja in da sem bil dan za dnem pod kontrolo vojne vlade, sestavljene iz vseh političnih strank Velike Britanije. Predsednikova funkcijska doba je natanko določena in njegova oblast ne samo kot predsednika, marveč tudi kot vrhovnega poveljnika je po ameriški ustavi tako rekoč absolutna. Stalin je menda — in takrat je bil tudi res — v Rusiji vsemogočen. Oba sta lahko ukazovala; jaz pa sem moral prepričevati in prigovarjati. Bil pa sem vesel, da je bilo tako. Ta sistem je sicer trdal delo in napore, nisem pa imel nobenega razloga, da bi se pritoževal čez rezultate.

V nadaljevanju kosila smo slišali mnogo govorov in večina veljakov, kakor Molotov in general Marshall, je pri tem sodelovala. Najbolj pa se mi je vtisnil v spomin govor generala Brooka. Tu povzemanj poročilo, ki ga je ljubezljivo napisal zame.

»Približno sredi kosila mi je predsednik v zdravici želel vse najboljše in omenil čas, ko je moj oče obiskal v Hyde Parku njegovega očeta. Že je hotel zaključiti zdravico — in mislil sem že, da bo zelo lahko nanjo odgovoriti — ko je vstal Stalin in rekel, da bi on rad zaključil govor. Njegove besede so izzvenele tako, ko da nisem izpričal nasproti Rdeči armadi pravih prijateljskih čustev in da nisem dovolj cenil njenih vojaških vrlin; rekel je, da upa, da bom vojakom Rdeče armade v prihodnje izkazoval več tovarištva.

Ti očitki so me zelo presenetili, saj si kar nisem mogel misliti, na kaj se opirajo. Toda Stalina sem že dovolj dobro poznal, in vedel sem, da bi izgubil v njegovih očeh vse spoštovanje, ki mi ga je morda kdajkoli izkazoval, če bi šel molče prek teh očitkov, in da bi me tudi v prihodnje napadal.

Zato sem vstal in se najprej predsedniku prisrčno zahvalil za tople besede, potlej pa sem se obrnil na Stalina s približno naslednjim nagovorom:

»In zdaj, gospod maršal, bi rad spregovoril o vaši zdravici. Presenečen sem, da se vam je zdelo potrebno izgovoriti proti meni očitke, ki so brez sleherne podlage. Spominjali se boste, da je gospod ministrski predsednik Churchill, ko smo danes dopoldne govorili o slepilnih ukrepih, rekel: V vojni mora biti resnica obdana s telesno stražo laži. Spominjali se boste tudi, da ste sami rekli, kako ste pri vseh vaših velikih ofenzivah prikrivali svetu vaše namene. Povedali ste nam, da ste vaše tankovske in letalske atrape vedno zbrali na frontah, ki so bile videti trenutno važne, vtem ko ste vaše prave namene skrivali pod plaščem absolutne skrivnosti.

Gospod maršal, dali ste se preslepti tankovskim in letalskim atrapom in prezrli ste moj občutek pravega prijateljstva do Rdeče armade prav tako, kakor moje odkritosrčno tovarištvo do vseh vaših vojakov.

Ko je Pavlov prevedel govor stavek, sem napeto opazoval izraz na Stalinovem obrazu. Bil je neprodiren. Na koncu pa se je obrnil k meni in mi rekel z očitnim ugodjem: »Mož mi je všeč. Kaže, da je pravega kova. Naknadno moram govoriti z njim.«

Končno smo se napolili v predsobo, kjer smo se razdelili v neprisiljene skupine. Imel sem občutek večje solidarnosti in boljšega tovarištva, kakor kdajkoli prej od ustanovitve velike alianse. Randolpha in Sare nisem povabil na kosilo; prišla sta v dvorano samo, ko so mi nazdravljali za moj rojstni dan; Stalin je stopil z njima v stran in ju prisrčno pozdravil. Predsednik ju je že poznal.

Ko sem hodil po dvorani, sem opazil Stalina v majhnem krogu na štiri oči z »Brookie-

jem«, kakor sem imenoval načelnika zaključuje takole:

»Ko smo odšli iz sobe, mi je premislil spregovoril o resnici in lažeh. Ni si mogel govor na Stalinovo zdravico ni zgrešil pred sobi ponoviti. Stopil sem k Stalinu in det sem bil, da se mu je zdelo potrebno takoj odgovoriti: Najboljša prijateljstva ki mi je stisnil roko.«

Meni se je zdelo, da so se zdaj vsi sproti mojemu prijatelju na spoštovanje ostalo neomajno do konca vojne.

Razšli smo se menda po drugi uri zjutja, tudi predsednik se je napolil v sovjetskem sem legel v posteljo z občutkom, da sem res srečen dan.«

JAJCE, TOREK, 30. NOVEMBRA

Ob drugi uri novega dne, torka AVNOJ prekinjeno, da bi se lahko na sedstvo AVNOJ. Na odru doma kultura sedstva in kar stoji, zbrani okrog dr. Kar svojo prvo, enourno sejo. Uradni zapisi broja 1943 se glasi:

»Začetek ob 2. uri popolnoči na obo-

Predsedoval: predsednik AVNOJ Navzoči: podpredsedniki AVNOJ Marko Vujačić; sekretarja: Rodoljub Broz Tito, Babović Spasenija, Belovučević dr. Vojislav, Opačić Stanko, Aleksandar, Ribnikar Vladislav, Stević dr. Vladimir, Frol Frane, Gregorić Magovac Božidar, Preka Aleksandar, Jeras Josip, Kardelj Edvard, Kidrič Božvić Osman, Krce Pavao, Sudžuka Ante in Sremac dr. Zlatan; Odsotni: Nikola, Karamatijević Jevstatije, Blagoje, Petrović Nikola, Pribičević Hebrang Andrija, Krajačić Ivan, Bevk France, Leskošek Franc, Miljanovićski Mihailo, Pop-Tomov Vlado.

Predsednik dr. Ivan Ribar: Začenjanarodne osvoboditve Jugoslavije. Zapišolakovič.

Za to našo prvo sejo predlagam naslednje:

1. Odločanje o predlogu slovenskega gem plenumu AVNOJ in katerega je predel naziv maršala Jugoslavije.

2. Odločanje o imenovanju nacionalnih tirahin delov Slovenije svobodni Sloveniljučitvi Istre in drugih delov anektiranih Jugoslaviji.

S seje kolegija sekretarjev DO SOZD Iskra

Dne 21. 12. 1983 je bila v prostorih PPC Iskre - seja kolegija sekretarjev DO v SOZD Iskra.

Na seji so obravnavali gradivo za 9. zasedanje delavskega sveta SOZD Iskre s posebnim poudarkom na problematiki realizacije sklepov 8. zasedanja delavskega sveta (Sporazum o vračanju deviznih anuitet iz kredita, ki ga najema Iskra IKM za nabavo uvozne merilne opreme) ter na seznanitvi sekretarjev DO z osnutkom Samoupravnega sporazuma o skupnih osnovah in merilih za delitev sredstev za osebne dohodke na podlagi minulega dela v SOZD Iskra. Pri obravnavi slednjega je bilo ugotovljeno, da mora Iskra ZORIN lede na zahtevnost materije čimprej zagotoviti izobraževanje sekretarjev TOZD in DO in strokovnih delavcev iz računovodstva, da bo gradivo lahko ustrezno tolmačeno delavcem.

Temu je sledila informacija o nujnosti sprememb oz. dopolnitve samoupravnih splošnih aktov DO in TOZD, katere izhajajo iz novih zakonodajnih rešitev na področju urejanja razširjene reprodukcije in mi nulega dela, iz sprememb v zdravstveni zakonodaji, ki zahtevajo urejanje določenih pravic, kot npr. določitev višine nadomestila OD za odsotnosti z dela, določitev trajanja upravičene odsotnosti zaradi nege itd. v OZD in iz sprememb v invalidski zakonodaji, ki se nanašajo na uveljavljanje pravic iz invalidskega zavarovanja v OZD. Opozorjeno je bilo tudi na spremembe oz. dopolnitve samoupravnih splošnih aktov, ki se navezujejo na zahtevo družbenih pravobranilcev samoupravljanja, po kateri morajo OZD v svojih aktih opredeliti spremljanje

poslovanja s kazalniki gospodarjenja, opredeliti kdaj OZD posluje z motnjami in določiti postopke za izboljšanje gospodarjenja v primeru poslovanja z motnjami.

Sekretarji so nato obravnavali SaS o temeljnih plana Iskre banke, pri čemer je

bil glavni poudarek namenjen problematiki načina sprejemanja tega akta.

Sekretarji so bili tudi seznanjeni z aktivnostmi za pripravo gradiva za reorganizacijo DO Elektrozeve, ter s pripravo za organiziranje strokovnega izobraževanja sekretarjev in pravnikov v Iskri na problematiko »Razvoj pravnega sistema z vidika ekonomske stabilizacije«, ki ga bo organiziral Izobraževalni center Iskra sredi januarja 1984.

J. Golob

DO AVTOMATIKA

Seminar o elektroerozivni obdelavi v Novem Sadu

Dne 15. decembra je Iskra Avtomatika v sodelovanju z Inštitutom za proizvodno strojništvo (IPM) fakulteta za tehnične vede (Univerza v Novem Sadu) organizirala v Novem Sadu enodnevni seminar na temo: »Uvajanje elektroerozivne obdelave v sodobno prakso«.

Seminar je bil tematsko razdeljen na tri dele in sicer:

1. Teoretični del
2. Žični elektroerozijski stroj FANUC—SUDES model H
3. Novi programi Iskre Avtomatike s področja avtomatizacije v industriji.

V prvem delu seminarja, ki ga je prezentiral prof. Miličić (IPM) je bil podan predlog nekonvencionalnih postopkov obdelave s poudarkom na elektroerozivni obdelavi s ciljem, da se ta zvrst

obdelave približa strokovnjakom v praksi ter da osnovne napotke o njeni racionalni uporabi.

V drugem delu seminarja je Predrag Ivić (Iskra Avtomatika) predstavil nov Iskrin proizvod, elektroerozivni stroj z žico, ki ga po japonski licenci FANUC izdeluje skupaj s kitajskim partnerjem v okviru proizvodno tehnične kooperacije. V sproščeni debati so bili osvetljeni tudi nekateri problemi iz prakse elektroerozivne obdelave z žico.

Na koncu je Viktor Korošec (Iskra Avtomatika) predstavil nove programe Avtomatike s področja avtomatizacije v industriji. Pokazalo se je, da širši krog strokovnjakov iz prakse ni dovolj seznanjen s tem programom avtomatike in da so možnosti plasiranja tega programa kar precejšnje.

Seminar je uspel v vseh pogledih, tako strokovno (raven predavanj, materialni), kakor tudi glede zanimanja in končnega števila udeležencev, saj se ga je udeležilo cca. 60 predstavnikov iz proizvodnih TOZD iz AP Vojvodine.

Zanimanje za nove Iskrine programe napoveduje, da se bodo tudi komercialni učinki kar kmalu pokazali.

S tem seminarjem Iskra Avtomatika nadaljuje s tradicijo povezovanja z znanstvenimi ustanovami in uspeh seminarja v Novem Sadu samo potrjuje opravičenost takšnega povezovanja.

Na koncu naj izrečemo priznanje naši filiali v Novem Sadu, ki je ogromno pripomogla k uspešni organizaciji in izvedbi seminarja.

Predrag Ivić

Z novimi prostori do večje in kvalitetnejše proizvodnje

(nadaljevanje s 7. strani)

Slavnostni govornik je bil Franc Štancar, ki se je v svojem govoru zahvalil vsem, ki so karkoli prispevali k temu delovnemu uspehu, posebej pa še vsem delavcem DO Elektrozeve za požrtvovalno delo. Med drugim je v uvodu dejal, da ima prijetno dolžnost, »da s pomembnim mejnikom našega dela postavimo obletnico ustanovitve JLA.«

Z njeno pomočjo ter ob združenih sredstvih Iskre in s podporo družbenopolitične skupnosti smo zgradili lep proizvodni objekt, ki ga s to slovesnostjo predajamo njegovemu namenu. V nadaljevanju je dejal, da dograditev pomeni za delovno organizacijo prvi velik korak k uvajanju nove generacije izdelkov.

Po njegovih besedah bo prihodnji

mesec na teh površinah že stekla proizvodnja na strojih, ki se sedaj še vrtijo v sosednji dvorani. V tej dvorani bodo poleg proizvodnih funkcij tudi vse spremljajoče aktivnosti: tehnologija, priprava dela, kontrola kakovosti, dokumentacijski center in evidenca poslovanja. S preselitvijo strojne proizvodnje v novo dvorano bo odprta pot za prvo stopnjo adaptacije sosednje hale za potrebe in pogoje proizvodnje elektronskih naprav visokih profesionalnih razredov.

Prisotnim je v imenu ZSNO spregovoril še polkovnik dr. Aleksander Stamatović in ob tej priložnosti posebej poudaril pomen te delovne organizacije in njenega proizvodnega programa za krepitev obrambnih sposobnosti naše domovine.

B. Č.

Djurdji Kordić v slovo

Po kratki, toda težki bolezni je iz naših vrst izrgalo sodelavko Đurđo Kordić

Ne najdemo besed, s katerimi bi oblažili pretresljivo resnico, ki je kot meč zarezala rano družini, sorodnikom in vsem, ki smo te imeli radi. Ne da se opisati trenutke žalosti ob spoznanju, da je ugasnilo tvoje mlado življenje, ki je bilo polno upov in načrtov. Ne moremo verjeti, toda naša tišina pove, daje res. Izguba tebe je boleče odjeknilav kolektivu, ki si ga imela neizmerno rada.

V naši delovni organizaciji si se zaposlila pred enajst leti kot skromna, tiha in marljiva delavka. Opravljala si dela v montaži. Hitro si spoznala svoje naloge ter se vključila v svoji sredini. Nikoli nisi prigovarjala, temveč vedno opravljala nalogo, ki ti je bila zaupana. Med sodelavci si bila priljubljena, ker si rada prišlo na pomoč, vedno ko je bilo potrebno. Bila si nepristranska, znala si vedno oceniti pravilnost, zato so ti delavci zaupali in te tudi volilili kot svojega predstavnika v DS DO. Bila si dobra delavka in je zato tvoja izguba toliko bolj boleča.

Zapustila si svoje najdražje. Sin in hčerka pa bosta pogrešala tvojo neizmerno ljubezen. Le kaj je lahko večja tragedija kot v mladosti izgubiti mater. Vsi se s solzami v očeh zadnjikrat poslavljamo od tebe. Poslednjič se ti zahvalujemo za ves trud, ki si ga vložila in namenila kolektivu.

V tolažbo pa nam ostaja tvoj nepozaben spomin. Počivala boš v tej predragi belokranjski zemlji, katero si neizmerno ljubila.

Vsem domačim pa v imenu celotnega kolektiva ISKRE Semič izrekamo najiskrenejše sožalje.

Sodelavci DO ISKRE Semič

TOZD ELEKTROMOTORJI, ŽELEZNIKI — Kar za 67,5% povečan izvoz v primerjavi z letošnjim letom naj bi delavci Tc varne elektromotorjev in gospodinjstkih aparatov iz Železnikov dosegli v letu 1984. Tolikšno povečanje ob nespremenjenih materialnih in kadrovskih zmogljivostih pa bo seveda zahtevalo ogromno naporov in odrekovanja. Tisoč članski kolektiv bo — če bo izpolnjevanje izvoznega načrta potekalo po sedanjih predvidevanjih — dosegel skupno 22 milijonov dolarjev pretežno konvertibilnega izvoza. Kako do tako visoko postavljenega cilja? To je bila tema razgovora o oblikovanju gospodarskega načrta temeljne organizacije za prihodnje leto, sestanku so prisostvovali vsi vodilni, vodstveni in najodgovornejši družbenopolitični in samoupravni delavci temeljne organizacije 20. decembra letos. Več o vsebini načrta, ki bo v marsičem spremenil dosedanje vsebino in način dela največje temeljne organizacije v široki potrošnji, pa v prihodnji številki glasila.

Pred dnevi so se člani kluba zdravljenih alkoholikov Iskra v Kranju sestali na redni letni skupščini kluba. Ocenili so delo v preteklem letu in možnosti za še bolj uspešen boj proti alkoholizmu. Na sliki: terapevt dr. Janez Klojučar govori zbranim članom.

ISKRA—SREDNJA ŠOLA ELEKTROTEHNIŠKE IN KOVINSKO PREDDELVALNE USMERITVE KRANJ, P.O. 64001 KRANJ, Savska loka 2

razpisuje po sklepu komisije za medsebojna razmerja delavcev naslednja prosta dela in naloge v usmerjenem izobraževanju:

— UČITELJA SPOŠNIH PREDMETOV — POUČEVANJE FIZIKE

- pogoj:
- a) visoka izobrazba pedagoške smeri fizike ali pedagoške smeri fizike z matematiko
 - b) visoka izobrazba splošne, naravoslovne, matematično fizikalne, industrijske, astronomske ali metrološke smeri fizike ali tehnične fizike

— UČITELJA POUČEVANJA PRAKTIČNEGA POUKA ELEKTRO USMERITVE — šibki tok

- pogoj:
- višja strokovna izobrazba elektrotehniške usmeritve — elektrotehnik in najmanj 3 leta delovnih izkušenj

— LABORANTA ZA POUK ELEKTROTEHNIŠKIH USMERITEV — šibki tok

- pogoj: srednja izobrazba elektro stroke

Delo se združuje za nedoločen čas s polnim delovnim časom. Kandidati naj pošljejo ali oddajo osebno pisne prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev v 15 dneh po objavi na ISKRA—SREDNJA ŠOLA KRANJ, Savska loka 2. O izbiri bomo prijavljene kandidate obvestili v 30 dneh po preteku roka za vložitev prijav.

SOZD ISKRA, Izobraževalni center Ljubljana

razpisuje:

Temeljni seminar za pripravo opravljanja strokovnega izpita delavcev za delo v zunanjetrgovinskih poslih

v času od 5. 3. do 17. 3. 1984 v Radencih

Delavci, ki opravljajo posle zunanjetrgovinskega prometa morajo imeti po zakonu o prometu blaga in storitev s tujino ustrezno strokovno izobrazbo in morajo izpolnjevati druge pogoje, ki jih določi Gospodarska zbornica Jugoslavije v sporazumu z gospodarskimi zbornicami republik in avtonomnih pokrajin (Ur. l. SFRJ 9-78). Za delavce, ki so dolžni opraviti strokovni izpit organiziramo kot pripravo za izpit razpisani seminar.

Opravljeni strokovni izpit, ki je pogoj za delo v zunanjetrgovinskih poslih je hkrati tudi POGOJ ZA VPIS V 6. ZUNANJETRGOVINSKO ŠOLO V ISKRI.

IZOBRAŽEVALNI PROGRAM:

- zunanjetrgovinsko poslovanje,
- zunanjetrgovinski in devizni režim SFRJ,
- pravni posli v zunanji trgovini,
- plačilni promet s tujino,
- mednarodni transport in transportno zavarovanje,
- carine in carinsko poslovanje,
- družbenopolitične in družbeno ekonomske osnove ureditve SFRJ ter družbena zaščita.

ČAS IN KRAJ: Seminar se bo začel 5. 3. 1984 v Radencih.

NOSILEC PROGRAMA: Gospodarska zbornica Slovenije z izvajalci: VEKŠ, Maribor, Ekonomska fakulteta, Ljubljana in DU Boris Kidrič.

CENA: Cena seminarja je 6.500 din. Navedeni znesek bodo TOZD in DSSS vplačale na naslov Gospodarske zbornice, na podlagi podpisane prijavnice kandidata. Plačilo penzijskih in potnih stroškov uveljavljajo kandidati v svoji organizaciji. Cena za opravljanje strokovnega izpita znaša 1.800 din.

PRIJAVE: Prijavnice naročite na telefon (061) 222-212, oziroma v Izobraževalnem centru SOZD Iskra, Ljubljana, Trg revolucije 3-XI in izpolnjene vrnite na isti naslov, najkasneje do 15. 2. 1984. Kasnejših prijav v nobenem primeru ne bomo mogli sprejeti.

Pogled v novo pridobljene proizvodne prostore.

Razvijati višje oblike sodelovanja ob meji

Predstavniki Iskre v Spodnji Idriji, goriškega Gometala, Iskre Commerce in DO Široka potrošnja so v Spodnji Idriji pred dnevi podpisali pogodbo o dolgoročni proizvodni kooperaciji med spodnjeidrijsko Iskro in GOMETALOM iz Gorice. Gometal je združenje, oz. zadruga slovenskih obrtnikov onkraj meje, oz. iz goriške pokrajine. Vanj je vključenih 10 obrtnikov pri katerih je zaposlenih 60 delavcev. Gre predvsem za kovinsko predelovalno obrt. GOMETAL pa je tudi včlanjen v slovensko kulturno gospodarsko zvezo. Spodnjeidrijska Iskra že dlje sodeluje z GOMETALOM, zdaj pa se je odločila, da bo to sodelovanje še razširila.

Tako naj bi Iskra in Gometal sodelovala pri proizvodnji agregatov za črpanje, klimatizacijo, hlajenje in ogrevanje z vgrajenimi elektromotorji, pri proizvodnji sestavnih delov in materialov za izdelavo omenjenih agregatov.

Iskra si bo s tem sodelovanjem tudi zagotovila redno oskrbo z gredmi za svoje elektromotorje. Gometalu pa bo dobavljala elektromotorje za agregate, oz. druge sestavne dele. Že v letu 1984 naj bi vrednost tega sodelovanja dosegla več kot 5 milijard lir, skupna vrednost sodelovanja v desetih letih pa naj bi po pogodbi znašala skoraj 80 milijard lir.

V Spodnji Idriji menijo, da bo to sodelovanje povečalo možnosti za nadaljnjo rast obsega proizvodnje, saj bo omogočilo razvijanje nove, zahtevnejše tehnologije za proizvodnjo agregatov. Hkrati pa bo uresničevanje te pogodbe omogočilo spodnjeidrijskemu kolektivu nadaljnji prodor na zahtevno italijansko tržišče in uresničitev izvoznih ambicij, po katerih naj bi že v letu

1985 dosegli več kot 5 milijonov dolarjev izvoza.

Tudi za zamejske Slovence je razširitev sodelovanja z Iskro izredno pomembna. To ponazarjajo tudi besede predsednika Gometala Livia Antoniča, ki je po podpisu pogodbe v Spodnji Idriji dejal, da je to pomemben dogodek za slovensko gospodarstvo onkraj meje, za slovenske obrtnike in vso slovensko skupnost v Italiji. Hkrati pa bo to lep dokaz, da je mogoče ob meji razvijati tudi drugačne, višje oblike sodelovanja, ne pa samo trgovinskih stikov, vinskih stikov.

Drago Balažič

TOZD Antene, Vrhnika — Čeprav je zaradi pomanjkanja na tržišču zadnje čase težko priti do barvnega TV sprejemnika (malo pa stiski botrujejo tudi vse manj priljubljene cene teh aparatov), pa antene, ki jih izdelujejo v Iskrini tovarni anten na Vrhniki še malo ne ostajajo v skladišču. Tudi črno beli TV sprejemniki brez anten ne delujejo tako, kot se od njih pričakuje, seveda pa je v teh dneh dobra TV ali radijska antena lahko tudi domiselno poživilo med sicer enoličnimi spiski novoletnih daril. Tega se prav gotovo zavedajo tudi vrhniške Iskrašice, ki smo jih »ujeli« med marljivim pakiranjem množice aluminijastih palic, ki jih nato »še tople« razpošljejo v trgovine.

Jubilanti 10-letnega dela v Iskri Kibernetiki so prejeli spominske značke na sejah delavskih svetov TOZD in delovnih skupnosti. Na sliki: Podelitev značk jublantom TOZD Števeci.

V kranjski Iskri so se tudi letos odločili za skupno novoletno srečanje upokojenih delavcev. Novoletnega srečanja, ki je bilo 10. decembra 1983 v Iskri na Laborah, so se upokojenci udeležili v velikem številu. Pozdravili so jih nekateri direktorji TOZD in DO. V kulturnem programu so nastopili učenci osnovne šole Bratstvo in enotnost s Planine.

Samoupravni sporazum o skupnih osnovah in merilih za delitev sredstev za osebne dohodke na podlagi minulega dela v SOZD Iskra

Osnutek

Delavski svet SOZD Iskra je na svojem 9. zasedanju 27. 12. 1983 obravnaval osnutek »Samoupravnega sporazuma o skupnih osnovah in merilih za delitev sredstev za osebne dohodke na podlagi minulega dela v SOZD Iskra« kot osnutek in sprejel naslednja sklepa:

1. Delavski svet SOZD Iskra določa predlagani »Samoupravni sporazum o skupnih osnovah in merilih za delitev sredstev za osebne dohodke na podlagi minulega dela v SOZD Iskra« kot osnutek in ga daje v objavo.
2. Delavski svet SOZD Iskra določa naslednji postopek in roke za sprejem omenjenega sporazuma.

Aktivnost	Nosilec	Rok
Razprava o osnutku sporazuma, dajanje pripomb	KOS sozda, sindikat V DO in tozdih	31. 01. 1984
Zbiranje pripomb	Iskra Zorin, tozd BII Snežniška 1 Ljubljana	02. 02. 1984
Oblikovanje predloga	Iskra Zorin, tozd BII, projektni svet	10. 02. 1984
Določitev predloga sporazuma in razpis referenduma	delavski svet sozda	do 29. 02. 1984
Sprejem sporazuma	osebno izjavljanje delavcev v ozdih	ob sprejemanju zaključnih računov (konec marca 1984)
Ugotovitev veljavnosti sprejema	komisija za izvedbo referenduma na ravni sozda	10. 04. 1984
Objava sporazuma	delavski svet sozda, glasilo Iskra	april 1984
Pismena izjava sindikata	KOOS sozda Iskra	prva seja po objavi

Na osnovi 128. člena Zakona o združenem delu (Ur. list SFRJ št. 53/76), 100. člena Samoupravnega sporazuma o združitvi delovnih organizacij v sestavljeno organizacijo združenega dela Iskra SOZD Elektrokovinske industrije, n.sol.o., 40. člena Samoupravnega sporazuma o skupnih osnovah in merilih za delitev sredstev za osebne dohodke v SOZD Iskra in določil Zakona o razširjeni reprodukciji in minulem delu (Ur. list SFRJ št. 21/82), smo delavci z večino vseh glasov v vsaki temeljni organizaciji v sestavi delovne organizacije oziroma enoviti delovni organizaciji, in sicer:

1. Iskra — Industrija za telekomunikacije in računalništvo Kranj — Telematika, n.sol.o., Kranj, Savska loka 4
2. Iskra — Industrija merilno-regulacijske in stikalne tehnike Kranj — Kibernetika, n.sol.o., Kranj, Savska loka 4
3. Iskra — Industrija za električna orodja Kranj, p.o., Kranj, Savska loka 4
4. Iskra — Industrija elektronike in zvez, n.sol.o., Ljubljana, Stegne 11
5. Iskra — Center za elektrooptiko Ljubljana, p.o., Ljubljana, Stegne 7
6. Iskra — Industrija za avtomatiko Ljubljana, n.sub.o., Ljubljana, Stegne 15b
7. Iskra — Industrija elementov za elektroniko, n.sol.o., Ljubljana, Stegne 17
8. Iskra — Industrija širokopotrošnih izdelkov, n.sol.o., Škofja Loka, Titov trg 3a
9. Iskra — Industrija avtoelektričnih izdelkov, n.sol.o., Nova Gorica, Šempeter pri Gorici, Vrtojbenska 62
10. Iskra — Industrija kondenzatorjev, n.sol.o., Semič, Vrtača 1
11. Iskra — Industrija baterij Zmaj, n.sol.o., Ljubljana, Stegne 23
12. Iskra — Delta proizvodnja računalniških sistemov in inženiring, p.o., Ljubljana, Parmova 41
13. Iskra — Commerce, n.sol.o., Ljubljana, Trg revolucije 3
14. Iskra — Inštitut za kakovost in metrologijo Ljubljana, p.o., Ljubljana, Tržaška 2
15. Iskra — Zavod za organizacijo in informatiko ZORIN, o. sub.o., Ljubljana, Štekljeva 6
16. Iskra — Invest servis — Vzdrževanje in tehnično upravljanje stavb, p.o., Ljubljana, Trg revolucije 3

sklenili naslednji

SAMOUPRAVNI SPORAZUM O SKUPNIH OSNOVAH IN MERILIH ZA DELITEV SREDSTEV ZA OSEBNE DOHODKE NA PODLAGI MINULEGA DELA V SOZD ISKRA

I. TEMELJNE DOLOČBE

1. člen
Delavci temeljnih organizacij združenega dela in enoviti delovnih organizacij (v nadaljevanju temeljna organizacija) določamo s tem Samoupravnim sporazumom o skupnih osnovah in merilih za delitev sredstev za osebne dohodke na podlagi minulega dela (v nadaljevanju sporazum) skupne osnove in merila za delitev sredstev za osebne dohodke na podlagi minulega dela v sestavljeni organizaciji Iskra SOZD Elektrokovinske industrije, n.sol.o., Ljubljana (v nadaljevanju sestavljena organizacija) s ciljem usklajenega urejanja družbeno-ekonomskih odnosov pri delitvi sredstev za osebne dohodke na podlagi minulega dela v vseh temeljnih organizacijah tako, da bomo delavci, ko bomo v svojih temeljnih organizacijah določali osnove in merila za delitev sredstev za osebne dohodke na podlagi minulega dela, izhajali iz osnov in meril določenih v tem sporazumu.

2. člen
Pri urejanju in uresničevanju pravic in dolžnosti pri delitvi sredstev za osebne dohodke na podlagi minulega dela v temeljnih organizacijah delujemo v skladu:

- z načeli določenimi v Ustavi in Zakonu o združenem delu,
- z določili Zakona o razširjeni reprodukciji in minulem delu,
- s Samoupravnim sporazumom kovinsko predelovalne in elektrokovinske industrije ter proizvodne obrti o skupnih osnovah in merilih razporejanja čistega dohodka in delitev sredstev za osebno in skupno porabo,
- s tem sporazumom,
- s samoupravnim sporazumom o osnovah in merilih za delitev sredstev za osebne dohodke, ki smo ga sprejeli v delovni organizaciji,
- z družbenim dogovorom in samoupravnimi sporazumi, ki smo jih delavci temeljnih organizacij sklenili z delavci izven delovne oziroma sestavljene organizacije.

3. člen
Z minulim delom so mišljena družbena sredstva za proizvodnjo in druga delovna sredstva v družbeni lastnini, ki so rezultat dela in ki jih kot stvari, materialne pravice in denarna sredstva uporabljamo delavci v družbeni reprodukciji, ter pravice, obveznosti in odgovornosti, ki jih imamo delavci pri opravljanju in gospodarjenju s temi sredstvi.

4. člen
Delavci v temeljni organizaciji uveljavljamo pravico do dela osebnega dohodka na podlagi minulega dela po prispevku, ki smo ga dali z upravljanjem in gospodarjenjem z družbenimi sredstvi k povečanju dohodka svoje temeljne organizacije, skupno ustvarjenega dohodka in celotnega družbenega dohodka.

5. člen
Osnove in merila za delitev sredstev za osebne dohodke na podlagi minulega dela temeljijo na materialnem spodbujanju delavcev k doseganju večjega obsega dohodka z upoštevanjem:

- doseganja višje ravni uspešnosti gospodarjenja z družbenimi sredstvi,
- razporejanja večjega dela čistega dohodka za akumulacijo,
- doseganja večjega interesa in odgovornosti delavcev pri presoji možnosti uporabe razpoložljivih denarnih sredstev v temeljni organizaciji ali izven nje.

II. SKUPNE OSNOVE IN MERILA ZA OBLIKOVANJE SREDSTEV ZA OSEBNE DOHODKE NA PODLAGI MINULEGA DELA

6. člen
Sredstva za osebne dohodke na podlagi minulega dela delavci temeljne organizacije oblikujemo v okviru celotnih sredstev za osebne dohodke v odvisnosti od povečanja dohodka, ki je rezultat gospodarjenja z družbenimi sredstvi.

7. člen
Delavci temeljnih organizacij oblikujemo sredstva za osebne dohodke na podlagi minulega dela v odvisnosti od:

- uspešnosti pri poslovanju z odločanjem o rekonstrukcijah, modernizacijah in drugih tehničnih izboljšavah,
- uspešnosti upravljanja in prilagajanja temeljne organizacije tržnim razmeram in družbeno dogovorjeni delitvi dela,
- uspešnosti uporabe delovnih sredstev, družbeno in ekonomsko smotrne izrabe naravnih in drugih delovnih pogojev,
- obsega dela čistega dohodka, ki je razporejen za izboljšanje materialne osnove dela ter uspešnosti gospodarjenja z njim.

8. člen
Delavci v delovnih skupnostih pridobivamo osebne dohodke na podlagi minulega dela v skladu z delovnim prispevkom k povečanju dohodka temeljnih organizacij, za katere opravljamo dela skupnega pomena v procesu svobodne menjave dela.

9. člen
Povečani dohodek temeljne organizacije, ki ni rezultat prispevka delavcev pri gospodarjenju z družbenimi sredstvi, se ne sme uporabljati za osebne dohodke iz minulega dela.

10. člen
Sredstva za osebne dohodke na podlagi minulega dela določamo s kazalniki:

- akumulacije v primerjavi s povprečno uporabljenimi poslovnimi sredstvi,
- povečanje dohodka v primerjavi s stroški investicijskih vlaganj v temeljni organizaciji
- udeležba v skupnem dohodku v primerjavi z investicijskimi vlaganji v druge temeljne organizacije.

11. člen
Kazalnik akumulacija v primerjavi s povprečno uporabljenimi poslovnimi sredstvi izraža akumulativnost poslovnih sredstev. Izračunavamo ga tako, da se sredstva izločena za zboljševanje in razširjanje materialne osnove dela in za ustvarjanje in obnavljanje rezerv delijo s povprečno uporabljenimi poslovnimi sredstvi. Podatke zajemamo iz bruto bilance (ali iz bilance uspeha).

V akumulacijo štejejo:

- amortizacija nad predpisanimi zakonskimi stopnjami,
- del čistega dohodka za poslovni sklad
- del čistega dohodka za zboljšanje materialne osnove dela,
- del čistega dohodka, ki je rezultat izjemnih ugodnosti za poslovni sklad,
- del čistega dohodka, ki je rezultat izjemnih ugodnosti za razvoj materialne osnove dela v DPS,
- del čistega dohodka za rezervni sklad,
- del čistega dohodka, ki je rezultat izjemnih ugodnosti za rezervni sklad.

12. člen
Kazalnik povečanje dohodka v primerjavi s stroški investicijskih vlaganj v temeljni organizaciji izraža uspešnost investicij. Izračunavamo ga tako, da povečanje dohodka (to je razlika v do-

Izpopolnjevanje delegatov za samoupravne organe

Delavski svet DO ISKRA — Avtomatika je v oktobru 1983 sprejel sklep o izpopolnjevanju delegatov in članov samoupravnih organov in zadolžil službo izobraževanja, da pripravi program in organizacijsko izpelje izobraževanje.

Naloga, ki jo je dobila služba izobraževanja ni nova, saj smo to obliko izobraževanja izvajali že leta 1979 in 1981, torej vsaki dve leti, ko v samoupravne organe izvolijo nove delegate.

Letočni program izobraževanja je bil namenjen naslednjim samoupravnim organom:

- delavski svet TOZD, DO
- komisija za delovna razmerja
- samoupravna delavska kontrola

Pri sestavljanju vsebine programa izobraževanja so nas vodile dosedanje izkušnje in spoznanja, da je pomanjkanje znanja delavcev v procesih samou-

pravljanja in gospodarjenja ter pomanjkljive informacije o družbenopolitičnem in ekonomskem dogajanju v širši in ožji delovni sredini tudi ena izmed ovir za premajhno, ali večkrat nezainteresirano sodelovanje delavcev v procesih samoupravljanja in odločanja.

Program izobraževanja smo sestavili v sodelovanju z našimi sodelavci in s pomočjo DU Boris Kidrič iz Ljubljane, cilj izobraževanja pa je bil naslednji:

— osvoboditi znanja s področja nalog, pristojnosti in načinov delovanja samoupravnih organov;

— spoznati pravice, obveznosti in odgovornosti delavcev v smeri s predlaganjem, sprejemanjem in izvrševanjem samoupravnih odločitev;

— osvestiti delavce, da so naloge samoupravnih organov pri uresničevanju gospodarske stabilizacije zelo odgovorne in pomembne;

— seznaniti delavce s programskimi in poslovnimi usmeritvami Delovne organizacije;

— obnoviti tista znanja iz področja ekonomike poslovanja in dohodkovnih odnosov, ki so potrebna pri procesih odločanja samoupravljalcev.

Izobraževanje smo pripravili v dveh terminih, ob petkih in sobotah, na Brdu pri Kranju. Do sedaj se je izobraževanja udeležilo 121 delegatov in članov, za preostalo skupino pa bo potrebno organizirati še en seminar, ki bo predvidoma v drugi polovici meseca januarja 1984.

Janka Lazarevič

Andreju Majcnu v slovo

Težko je z besedami izraziti, kar se poraja v nas ob soočenju s kruto resnico. Teh nekaj mesecev, ko si delal z nami, je bilo dovolj, da smo te sprejeli medse. Postal si naš, s svojo prijazno besedo, vedrino, nasmehom. Pri tebi ni bilo dvomov, ne stisk, nikoli nisi poštožil, da bi bilo s teboj kaj narobe. Bil si kot mlad fant, poln energije, topline in zaupanja.

Svoje novo delovno mesto si sprejel z veliko vnemo in v tebi smo našli odličnega strokovnjaka, sodelavca in človeka. Bil si

poln načrtov, ideje, ki so se ti porajale, si začel uresničevati... Nenadoma pa se je kolesje usode zavrtelo drugače — s silovito naglico, ki ji nismo mogli slediti. Andrej je bolan, Andrej je v bolnici. Rekli smo: »Andreja gremo obiskat!« In potem — Andrej je v šok sobi. Ne, ne moremo verjeti! Andrej je umrl. Znova in znova smo preverjali, vendar — res je. Kruta usoda se je še enkrat potrgala z življenjem, tako polnim življenja.

Ostaja nam spomin, vedra iskrica, ki si jo zanetil v nas. In ta nas bo spominjala nate in zmeraj bomo ponosni, da smo te poznali.

Tvoji sodelavci iz DSSS Iskra IEZE

hodku pred investicijo in po investiciji) za posamezno leto primerjamo s celotno vrednostjo investicijskih vlaganj, ali dejanski donos investicije primerjamo s planiranim donosom.

Uspešnost investicij ugotavljamo ločeno za vsako večjo investicijo zase, pri oblikovanju sredstev za osebne dohodke na podlagi minulega dela v odvisnosti od tega kazalnika pa upoštevamo skupni rezultat vseh večjih investicij.

13. člen

Kazalnik udeležba v skupnem dohodku v primerjavi z investicijskimi vlaganji v druge temeljne organizacije izraža uspešnost investicijskih vlaganj v razvoj materialne osnove dela drugih temeljnih organizacij. Izračunamo ga tako, da nadomestimo kot udeležbo v skupnem dohodku primerjamo z vrednostjo skupnih investicijskih sredstev, ki smo jih vložili.

14. člen

Kazalnike iz 10. člena tega sporazuma ugotavljamo za obdobje zadnjih pet let.

Povprečno vrednost prvih dveh kazalnikov iz 10. člena tega sporazuma primerjamo s povprečno (ali planirano) vrednostjo teh kazalnikov za podskupino dejavnosti ali skupino dejavnosti v SR Sloveniji, lahko pa tudi s planirano vrednostjo posameznega kazalnika za temeljno organizacijo. Vrednost tretjega kazalnika iz 10. člena tega sporazuma pa primerjamo s povprečno (ali planirano) vrednostjo tega kazalnika za podskupino dejavnosti ali skupino dejavnosti v SR Sloveniji tiste temeljne organizacije v katero vlagamo investicijska sredstva.

15. člen

Za kazalnike iz 10. člena tega sporazuma določimo tudi faktorje vplivnosti. Faktorje vplivnosti za posamezen kazalnik določimo tako, da vzpodbujamo delavce k uspešnejšemu gospodarjenju z družbenimi sredstvi in večjemu interesu in odgovornosti pri gospodarjenju z investicijskimi sredstvi.

16. člen

Vsota faktorjev vplivnosti za kazalnike iz 10. člena tega sporazuma je enaka 1,00 (100%). Faktor vplivnosti za kazalnik akumulacija v primerjavi s povprečno uporabljenimi poslovnimi sredstvi je enak največ 0,50. Ponderja za druga dva kazalnika iz 10. člena tega sporazuma sta sorazmerna deležema posameznih vlaganj.

17. člen

Primerjava dosežene vrednosti posameznega kazalnika iz 10. člena tega sporazuma s primerjalno vrednostjo tega kazalnika nam da v odstotkih izražen delež mase sredstev za osebne dohodke na podlagi minulega dela v celotni masi sredstev za osebne dohodke.

Velikosti teh deležev so:
— 10% v primeru, da je dosežena vrednost posameznega kazalnika enaka primerjalni vrednosti,
— 20%, v primeru, da je dosežena vrednost posameznega kazalnika za 50% večja od primerjalne vrednosti.

18. člen

Za vsak kazalnik iz 10. člena tega sporazuma izračunamo povprečno velikost odstotnega deleža mase sredstev za OD na podlagi minulega dela za dogovorjeno obdobje izračuna kazalnikov.

19. člen

Skupen odstotni delež mase sredstev za osebne dohodke na podlagi minulega dela v celotni masi sredstev za osebne dohodke je enak vsoti produktov faktorjev vplivnosti in povprečnih velikosti odstotnih deležev za posamezen kazalnik.

20. člen

V primeru, ko delavci temeljne organizacije ne vlagamo v razširitev materialne osnove dela svoje temeljne organizacije ali drugih temeljnih organizacij izračunamo skupni odstotni delež mase sredstev za osebne dohodke na podlagi minulega dela samo iz prvega kazalnika v 10. členu tega sporazuma, pri čemer se faktor vplivnosti za ta kazalnik ne spremeni.

21. člen

Minimalna vrednost skupnega odstotnega deleža mase sredstev za osebne dohodke na podlagi minulega dela je enaka 4%. Tolikšen delež celotne mase sredstev za osebne dohodke razporejamo delavci za sredstva za osebne dohodke na podlagi minulega dela tudi v primeru ko temeljna organizacija posluje z izgubo.

22. člen

Delavci temeljni organizaciji lahko pri uresničevanju načel vzajemnosti in solidarnosti združimo in uporabimo del sredstev za osebne dohodke na podlagi minulega dela v delovni organizaciji, v katere sestavi je temeljna organizacija ali v temeljnih organizacijah v sestavi drugih delovnih organizacij. Pogoje in načine za delitev dela sredstev za osebne dohodke na osnovi minulega dela delavci določijo v svojih samoupravnih sporazumih, ki ne smejo biti v nasprotju s tem samoupravnim sporazumom in družbenim dogovorom.

23. člen

Delavci v temeljni organizaciji lahko del sredstev za osebne dohodke na podlagi minulega dela združimo v samoupravne sklade ali druge samoupravne oblike združevanja sredstev za uveljavljanje osebnih pravic na podlagi minulega dela. Pogoje in načine za delitev tega dela sredstev določijo v svojih samoupravnih sporazumih. Ta sredstva koristimo za delovno in socialno varnost delavcev, zlasti pa za prekvalifikacije in zaposlovanje.

III. SKUPNE OSNOVE IN MERILA ZA DELITEV SREDSTEV ZA OSEBNE DOHODKE NA PODLAGI MINULEGA DELA

24. člen

Del osebnega dohodka na podlagi minulega dela uveljavlja v temeljni organizaciji vsak delavec, ki je v svojem delom, upravljanjem in gospodarjenjem prispeval k rezultatom gospodarjenja z družbenimi sredstvi.

25. člen

V temeljni organizaciji ugotavljamo delavčev delež OD na podlagi minulega dela v odvisnosti od prispevkov:

- ki jih je dal z upravljanjem skupaj z drugimi delavci k uspešnosti poslovanja temeljne organizacije,
- ki jih je dal s prihranki pri materialu, surovinah in energiji in z uspešno uporabo delovnih sredstev,
- ki jih je dal z upravljanjem z drugimi delavci k izločanju sredstev za izboljšanje in razširjanje materialne osnove dela v določenem obsegu pri razporejanju čistega dohodka temeljne organizacije in ki jih je dal z upravljanjem in delom skupaj z drugimi delavci k rezultatom, doseženim pri gospodarjenju z investicijskimi sredstvi.

26. člen

Kot osnovo za ugotavljanje osebnih dohodkov delavcev na podlagi minulega dela, ki izhaja iz uspešnosti gospodarjenja s poslovnimi sredstvi, uporabljamo naslednja merila:
— znesek osebnih dohodkov, ki jih je delavec prejel (dosegel) v določenem obdobju (5 let) v katerem je prispeval k rezultatom gospodarjenja z družbenimi sredstvi.

Pri znesku osebnih dohodkov ne upoštevamo deleža osebnega dohodka za: nadomestila OD za čas boleznih, dodatka za nadure, razliko do minimalnega osebnega dohodka, delovno dobo in druge dodatke.

— nadomestila osebnih dohodkov posameznega delavca na osnovi inovacij, racionalizacij ter zboljšanja proizvodnega programa,

— nadomestilo osebnega dohodka zaradi zmanjšanja delovne sposobnosti delavcev, ki se izraža v razliki med doseganjem tekočih rezultatov dela in doseganjem njegovih povprečnih rezultatov dela v zadnjih petih pred nastopom takega stanja (solidarnost),

— skupna delovna doba in delovna doba v sestavljeni organizaciji Iskra, od katere je odvisen korekcijski faktor osebnih dohodkov na podlagi minulega dela.

27. člen

V delitvi osebnih dohodkov na podlagi minulega dela, ki so oblikovani na osnovi rezultatov uspešnosti gospodarjenja s poslovnimi sredstvi so udeleženi vsi delavci, ki so zaposleni v temeljni organizaciji ne glede na trajanje njihovega delovnega razmerja v tozd.

28. člen

Delavčev delež OD iz minulega dela na osnovi uspešnosti gospodarjenja s poslovnimi sredstvi ugotavljamo na osnovi:

— deleža osebnega dohodka (sestavljajo ga zneski iz prvih treh alinej 26. člena tega sporazuma) vsakega delavca v primerjavi z vsoto osebnih dohodkov vseh delavcev (za obdobje zadnjih 5 let),

— korekcijskega faktorja
Posameznemu delavcu pripada za delež OD iz minulega dela na osnovi uspešnosti gospodarjenja s poslovnimi sredstvi tolikšen del mase sredstev za osebne dohodke na podlagi minulega dela (ki jo da kazalnik akumulacija v primerjavi s povprečnimi uporabljenimi poslovnimi sredstvi iz 10. člena tega sporazuma), ki je sorazmeren produktu deleža OD delavca iz prve alineje prvega odstavka tega člena in korekcijskega faktorja.

29. člen

Korekcijski faktor je odvisen od skupne delovne dobe delavca in njegove delovne dobe v sestavljeni organizaciji Iskra. Za delovno dobo enega leta je korekcijski faktor enak 1,00 in se z vsakim letom skupne delovne dobe povečuje za 0,0175, z vsakim letom delovne dobe sestavljeni organizaciji Iskra pa za 0,0075.

30. člen

Delavčev delež OD na podlagi minulega dela v odvisnosti od prispevkov, ki jih je dal s prihranki pri materialu, surovinah in energiji in z uspešno uporabo delovnih sredstev ugotavljamo z merili delovne uspešnosti pri opravljanju nalog v tekočem obdobju, izražamo pa z deležem OD, ki izhaja iz delovne uspešnosti, in je sestavni del OD delavca za živo delo.

31. člen

Delavčev delež OD na podlagi minulega dela po osnovi rezultatov gospodarjenja z investicijskimi sredstvi ugotavljamo v odvisnosti od prispevka delavca k rezultatom investicij izražen z deležem, ki ga predstavlja njegov osebni dohodek (sestavljajo ga deleži definirani v prvih treh alinejah 26. člena) v primerjavi z vložnimi investicijskimi sredstvi po posameznih vključnih letih.

32. člen

Delež OD posameznega delavca na podlagi minulega dela iz osnove rezultatov gospodarjenja z investicijskimi sredstvi ugotavljamo po postopku:

— seštejemo deleže OD posameznega delavca v primerjavi z vložnimi investicijskimi sredstvi za leta, za katera mu pripada pravica do OD na podlagi minulega dela iz te osnove,

— seštejemo vsote deležev OD iz prve alineje tega člena vseh tistih delavcev, ki v letu, ko oblikujemo sredstva za OD iz minulega dela po tej osnovi, uveljavljajo pravico do tega dela osebnega dohodka.

Maso sredstev za OD na podlagi minulega dela iz osnove rezultatov gospodarjenja z investicijskimi sredstvi delimo po posameznih delavcih tako, da vsakemu delavcu pripada delež, ki je sorazmeren kvocientu med seštevkom prejšnjih dveh alinej.

33. člen

Delavec ima pravico do uveljavljanja osebnega dohodka na podlagi minulega dela iz osnove uspešnosti gospodarjenja z investicijskimi sredstvi tudi po prenehanju delovnega razmerja v temeljni organizaciji.

Kadar se delavec zaposli v organizaciji združenega dela izven sestavljene organizacije Iskra, lahko uveljavlja pravico iz prejšnjega odstavka največ do prvega zaključnega računa po njegovem prenehanju delovnega razmerja.

Kadar se delavec zaposli v drugi organizaciji združenega dela v okviru sestavljene organizacije Iskra, uveljavlja pravico do osebnega dohodka na podlagi minulega dela tako kot drugi delavci v organizaciji združenega dela v kateri se je na novo zaposlil.

34. člen

Delavci v delovnih skupnostih in organizacijah skupnega pomena oblikujejo sredstva za osebne dohodke na podlagi minulega dela iz dohodka oziroma čistega dohodka, ki so ga ustvarili s svobodno menjavo dela. Merilo za oblikovanje deležev osebnih dohodkov na podlagi minulega dela je ponderirana sredina deležev osebnih dohodkov na podlagi minulega dela delavcev v tozd, za katere opravljajo dela skupnega pomena.

35. člen

Delavec pridobi pravico do osebnega dohodka na podlagi minulega dela po enem letu skupne delovne dobe.

36. člen

Delitev sredstev za osebne dohodke na podlagi minulega dela izvedemo od periodičnih obračunih oziroma ob zaključnem računu. Med letom izplačujemo akontacije osebnih dohodkov na podlagi minulega dela.

37. člen

Ob vsakem izplačilu akontacij OD na podlagi minulega dela se mora delavcu vročiti pismen obračun akontacije njegovega osebnega dohodka na podlagi minulega dela po vseh osnovah in merilih, po katerih je bila izračunana.

IV. PREHODNE IN KONČNE DOLOČBE

38. člen

Ta sporazum je sklenjen, ko ga z osebnim izjavljanjem na referendumu sprejme večina delavcev v vsaki temeljni organizaciji in podpisujejo pooblaščen delavci udeleženi.

Podpisnik tega sporazuma je tudi sindikat v sestavljeni organizaciji.

39. člen

Temeljne organizacije združenega dela so dolžne do 31. XII. 1983 v letnih planih oblikovati programe dela, v katerih bo določen postopek preverjanja in dokončnega oblikovanja in izračunavanja meril za del osebnega dohodka na podlagi minulega dela.

40. člen

Temeljne organizacije združenega dela so dolžne do 31. VI. 1984 uskladiti svoje samoupravne sporazume v skladu z zakonom o razširjeni reprodukciji in minulim delom ter v skladu s temi samoupravnimi sporazumi.

41. člen

Obvezno tolmačenje tega sporazuma daje delavski svet sestavljene organizacije.

Potrebe po sodelavcih

Na tem mestu bomo redno objavljali vsa prosta dela in naloge v Iskri, tako za redno delo kot za sodelovanje v občasni projektno zasnovanih nalogah v okviru SOZD ali posameznih DO. Prav tako bomo v skladu z 89. členom samoupravnega sporazuma o združenju v SOZD objavljali sproščene sodelavce, ki jim v TOZD oziroma Delovni skupnosti ne moremo zagotoviti ustreznega dela ter tiste, ki sami želijo menjati delo, bi pa radi ostali v Iskri. Objavljali bomo tudi razpise za vodilna in vodstvena dela in naloge. V glasilu, ki izhaja ob petkih bomo objavili vse potrebe, ki bodo prispele k nam do vključno vsakega ponedeljka.

Objave zbira in ureja: Judita Bagon, SOZD Iskra DSSS, Trg revolucije 3, Ljubljana. E-11, telefon 213-213, int. 21-25.

ISKRA Industrija za avtomatiko

Ljubljana
TOZD Tovarna orodij, Ljubljana,
Stegne 15
Delavski svet razpisuje dela in naloge

VODJE SPLOŠNO-KADROVSKEGA SEKTORJA

Pogoja: visoka ali višja izobrazba pravne, upravne, sociološke ali psihološke smeri, 5 let delovnih izkušenj

Poleg z zakonom določenih in zgoraj navedenih pogojev bomo pri izbiri upoštevali tudi celovitost strokovnih znanj in osebnostnih vrlin in sposobnosti po družbenem dogovoru o oblikovanju in izvajanju kadrovske politike na območju ljubljanskih občin. Dela in naloge razpisujemo za 4-letni mandat.

Prijave z opisom dosedanjega dela in dokazili o izpolnjevanju pogojev naj kandidati pošljejo v 15 dneh po objavi razpisa v kadrovsko službo na gornji naslov »ZA RAZPISNO KOMISIJO«. O izbiri bomo kandidate obvestili najkasneje v 15 dneh po sprejemu sklepa o imenovanju na delavskem svetu TOZD.

Iskra AVTOMATIKA, TOZD Tovarna orodij

1. DVEH REZKALCEV

Pogoji: poklicna kovinarska šola, 4 leta delovnih izkušenj, poskusno delo 60 dni, osebni dohodek do 26.000,00 din

2. OPERATER NA CNC STROJU ZA EROZIJSKO REZANJE

Pogoji: tehniška šola strojne smeri ali poklicna kovinarska šola (smer orodjar), 4 leta del. izkušenj, 3-izmensko delo, poskusno delo 90 dni.

Prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev in opisom dosedanjega dela naj kandidati pošljejo v 15 dneh po objavi v kadrovsko službo na gornji naslov.

Kandidate bomo o izbiri obvestili najpozneje v 30 dneh po končanem zbiranju ponudb.

Vabimo vas na ogled 5. cerkljanskega množičnega smučarskega teka »GORENJSKEGA ODREDA« ki bo 15. januarja 1984 ob 9. uri v Cerkljah

Cerklje na Gorenjskem — Organizatorji petega cerkljanskega množičnega smučarskega teka Gorenjskega odreda, ki ga bodo v Cerkljah organizirali v nedeljo, 15. januarja 1984, s štartom ob 9. uri v prostorih pokrovitelja DO Iskra Delta v Ljubljani pripravili novinarsko konferenco, na kateri so prisotne novinarje tiska in radia seznanili z dosedanjimi pripravami na to množično smučarsko manifestacijo v Cerkljah.

Lanska, skrajno neugodna zima za ljubitelje hoje in teka na smučeh, s snegom šele meseca februarja letos in zaradi z bencinom in še več drugih okoliščin je vplivalo, da se število privrženecov ni povečalo v najbolj zdravi in poceni rekreaciji.

Za jubilejno, 5. cerkljansko množično prireditev v smučarskih tekih je v Cerkljah skorajda že vse nared in bo z Logatcem drugi večji preizkus pripravljenosti in zmogljivosti ljubiteljev smučarskega teka, ki se pripravljajo še na preostale množične smučarske prireditve, ki bodo še v letošnji smučarski sezoni pri nas in sicer v Dupljah, Blokah, Trnovskem maratonu, Teku treh dežel, itd. Pri tem pa velja omeniti, da peti cerkljanski smučarski tek Gorenjskega

odreda šteje tudi za akcijo RTV Ljubljana Brazde vzdržljivosti.

Osrednji namen cerkljanskega teka Gorenjskega odreda je širiti smučarski šport v smučarskih tekih, krepite obrambne sposobnosti in obujati spomine na NOB in ljudsko revolucijo ter prenašati borbeno tradicijo na mladi rod. Cerkljanska proga je med najlažjimi pri nas in poteka skozi šest krajevnih skupnosti pod Krvavcem in mimo petih spominskih obeležij iz NOB.

Cerkljanska prireditev pa postaja vse bolj pomembna tudi v širšem slovenskem prostoru, izzvani pa naj tudi v priznanje borbem in prebivalcem teh krajev pod Krvavcem. Priprave na to prireditev potekajo zelo skrbno, na amaterski bazi. Na dan prireditve bo delalo okrog 300 ljudi. V Cerkljah zato pričakujejo v nedeljo, 15. januarja 1984 okrog 1500 tekačev obeh spolov iz vse Slovenije.

Proge cerkljanskega teka so dolge 7 in 25 km. Novost teka je tek TV-15, namenjen borbem NOB na 7 km, kolikor dolga je tudi trimska proga. Štartnina za odrasle znaša 200 dinarjev, v predprijavnem roku do 6. januarja 1984 pa bo štartnina 150 dinarjev, pionirji v Cerkljah ne bodo plačali štartnine.

Vsak udeleženec teka v Cerkljah bo prejel: bilten smučarskega teka, štartno številko, priznanje o udeležbi, spominsko značko, kot novost teka. Zlato bodo prejeli vsi, ki bodo za zmagovalcem zaostajali manj kot 20 odstotkov časa, srebrno, vsi tisti, ki bodo za zmagovalcem zaostajali od 21 do 50 odstotkov, bronato pa vsi ostali udeleženci teka v Cerkljah in jo bodo skupaj z priznanjem, na katerem bodo izpisani vsi podatki in rezultati prejeli po pošti.

V imenu pokrovitelja je navzoče novinarje pozdravil tudi Vasja Herbst ter poudaril precejšen pomen cerkljanskega teka. Letos bodo z računalniki Iskra Delta spremljali kar enajst velikih športnih tekmovanj. S pokrovitelji teka v Cerkljah so Gorenjski tisk Kranj, IBI Kranj, CP Glas Kranj in Integral Ljubljana.

V Cerkljah so prepričani, da bodo vsi udeleženci petega cerkljanskega teka zadovoljni zapustili Cerklje in da se bodo prihodnje leto zopet radi vrnili na tekaške smučine pod Krvavcem, kjer so med NOB hodili borci Gorenjskega odreda.

Janez Kuhar

Delovski svet SOZD Iskra poziva vse Iskraše, naj v teh hudih dneh pomanjkanja električne energije tako doma kot v svojih tovarnah čim bolj smotrno in varčno trošijo električno energijo. Nedvomno je mogoče s sistematičnim prizadevanjem smotrno in varčno uporabljati električno energijo tudi tako, da pri tem proizvodnja, zlasti za izvoz, ne bo v nobenem primeru prizadeta.

ZAHVALE

Ob boleči izgubi dragega očeta

ANTONA AJDNIKA

se zahvaljujem vsem sodelavkam in sodelavcem za denarno pomoč in izrečena sožalja žalujoča hčerka Ema Hafner.

Ob smrti drage mame

CECILJE ZMRZLIKAR

se zahvaljujem vsem sodelavkam in sodelavcem TOZD TSD in vsem ostalim za izrečeno sožalje in podarjeno cvetje hči Pavla in sin Jože.

Ob smrti najine drage mame

TEREZIJE RANT

se sodelavcem Kibernetike — TOZD Števeci in TSD zahvaljujem za izrečeno sožalje, darovano cvetje in denarno pomoč sin Maks Rant hči Marjeta Bratuša.

Ob smrti dragega očeta

FLORJANA KERNA

se iskreno zahvaljujem sodelavkam in sodelavcem TOZD Števeci — končna kontrola za darovano cvetje, izraze sožalja in denarno pomoč. hčerka Ivica Zaplotnik z družino.

Ob boleči izgubi najine mame

MARTINE DAGARIN

se iskreno zahvaljujem sodelavkam v montaži števecv za izraze sožalja, podarjeno cvetje, denarno pomoč in spremstvo na njeni zadnji poti hčerki Marija in Marta.

Ob nenadni in boleči izgubi naše ljube hčerke in sestrice

MAJE PRELOVŠEK

se iskreno zahvaljujem sodelavkam in sodelavcem TOZD Števeci v Iskri Kibernetiki in Iskre Commerce TOZD ZT — Uvoz Kranj za podarjeno cvetje, izraženo sožalje, ozvočenje, denarno pomoč in spremstvo na njeni zadnji poti

Jože Prelovšek z ženo Ani in sinom Urošem.

ISKRA — glasilo delovnega kolektiva SOZD Iskra — Industrija za elektroniko, telekomunikacije, elektromehaniko, avtomatiko in elemente — Ljubljana
— Glavni urednik: Pavle Gantar, pomočnik glavnega urednika: Miloš Pavlica, odgovorni urednik: Dušan Željznov, tehnični urednik: Janko Colnar, novinar: Mara Ovsenik.
— Ureja uredniški odbor: Alojz Boc (Kibernetika), Špela Dittrich (Avtomatika), Lado Drobež (Iskra Commerce), Stane Fleischman (Široka potrošnja), Milan Krapež (IEZE), Kazimir Mohar (Telematika), Marko Rakušek (Avtoelektrika) — Izhaja tedensko — Rokopisov ne vračamo.
— Naslov: Ljubljana Trg revolucije 3, tel.: 213-213, int.: 34-95 do 34-98 — Tisk: Časopisno-tiskarsko podjetje PRAVICA—DNEVNIK, Ljubljana.

Po mnenju sekretariata za informacije IS SRS je glasilo oproščeno plačila temeljnega davka od prometa proizvodov.

Časopisne novice

Skupen četrtletni uspeh v Iskrinem Šolskem centru v Kranju znaša 33,37%. V vseh treh letnikih so bili uspehi naslednji: elektroenergetika 25,76%, elektronika 54,72%, telekomunikacije 28,20%, kovinarstvo in strojništvo 33,79%.

V Šolskem centru so navedli več vzrokov, ki so botrovali poraznemu četrtletnemu uspehu. V prvi vrsti gre za slabo znanje učencev iz osnovne šole, za heterogenost učencev v razredih, v katerih so združeni slabi in dobri, za precejšnjo odsotnost od pouka zaradi proizvodnega dela, oz. delovne prakse in zaradi tega, ker so se učenci premalo učili. Po vsej verjetnosti torej ne gre zgolj za lenobo učencev, ampak za bistven razlog, ki ga v šoli niso zaupali. Povedali so le, da imajo tudi 15 honorarnih učiteljev, za slab učni uspeh nosi verjetno del krivde celoten učiteljski zbor. Komaj 33% uspeh je za Iskrin center sramota — Glas, Kranj.

V novem obratu tolminske Iskre Avtoelektrike v Rutu nad Baško grapo je stekla proizvodnja. Proizvodnje prostore so uredili v bivši osnovni šoli, naložba pa je veljala 13 milijonov dinarjev. Sredstva so bili iz sklada za potresno obnovo Tolminske, del je prispeval sozd Iskra, preostala pa so sredstva delovne organizacije. Trenutno je v Rutu zaposlenih 10 domačinov, izdelujejo pa termoregulatorje za peči na trda goriva. Kot je povedal direktor tolminske Iskre Lucijan Rejec, je zanimanje med ljudmi iz vasi Rut in Grant precejšnje, saj se je za delo prijavilo kar 35 domačinov. Z otvoritvijo proizvodnih prostorov v Rutu je v tolminski delovni organizaciji več prostora za proizvodnjo svečk, ki jih izvažajo v celoti na konvertibilna tržiča — Dnevnik.

V zadnjem času je v jugoslovanskem časopisju precej kritike na račun servisnih popravil skoraj vseh proizvajalcev izdelkov splošne rabe. Zlasti se ljudje v rubrikah »Pisma bralcev« pritožujejo nad neprijaznostjo v trgovinah in servisih, tudi pri naših. Zelo pohvalna vest pa je gesta tovarne Elektromotorji iz Železnikov, kjer so Petru Fischerju iz Kamnika poslali manjkajočo zobnik kar po pošti na podlagi telefonskega pogovora. V Iskrinem servisu v Ljubljani pa zadeve niso znali urediti, oz. svetovati — Dnevnik.
V.D. direktorja tovarne Zmaj Milan Vukašinović je povedal, da so se potrebe baterij v zadnjem mesecu povečale za 300%, kar presega zmogljivosti proizvodnje. V minulem tednu pa so dokončali načrtovano proizvodnjo za izvoz, tako da se bodo posvetili le proizvodnji za domače tržiče. Da bi povečali proizvodnjo, so ostanke dopustov preložili na prihodnje leto, uvedli dopolnilno delo ob sobotah, nedeljah ter nočno izmeno, na pomoč pa so s proizvodnjo prešli tudi nekateri delavci skupnih služb.

Skupino 50 delavcev banjaluške organizacije Energomont so povabili na dan republike BiH delavci Iskrine Avtomatike. V prostorih Festivalne dvorane v Ljubljani so jim podelili pismo priznanje za uspešno triletno poslovno-tehnično sodelovanje. Banjaluški Glas je temu dogodku posvetil precejšnjo pozornost in podrobno obrazložil, kako se je sodelovanje razvijalo, kako poteka in kakšne težave imata obe organizaciji zaradi pomanjkanja reprodukcijskega materiala.

Delegatka SR Hrvaške v zveznem svetu skupščine SFRJ je zastavila naslednje vprašanje: »Kakšno pogodbo je sklenila tovarna telekomunikacijske opreme Iskra, Kranj s tujim proizvajalcem glede proizvodnje elektronskih telefonskih central? Kateri razlogi so vodili tovarno pri sklepanju pogodbe za proizvodnjo, ki je že nekaj let v naši državi substituirana z domačim deležem«. Delegatka Tatjana Holjevac — Koren z odgovorom predstavnika zvezne vlade ni bila zadovoljna, zato je na naslednjem zasedanju zveznega sveta skupščine SFRJ ponovno zahtevala odgovor še na nekatera razširjena vprašanja.

Glede na precejšnjo odmevnost celotne problematike in tudi odgovor našega predstavnika prek ljubljanske televizije bi bilo potrebno širše pojasnilo v našem glasilu. Zbral in uredil Marjan Kralj

ISKRA—AVTOMATIKA

Novoletno srečanje športnikov DO Avtomatika

V ponedeljek, 19. 1. m. se je na že tradicionalnem novoletnem srečanju zbralo približno 140 delav in delavcev Avtomatike, ki se aktivno vključujejo v različne športno-rekreativne dejavnosti, organizirane na ravni delovne organizacije, oz. TOZD.

Športno-rekreativna dejavnost ima v Avtomatiki že dolgoletno tradicijo. Od 1954. leta, ko je bila ustanovljena nogometna sekcija, so se v delovni organizaciji formirale druga za drugo namizno-teniška, kegljaška, košarkarska, tekaška in sekcija za badminton. Poleg teh, ki iz leta v leto beležijo boljše rezultate, so se tudi ostali delavci aktivno udeleževali najprej športnih srečanj med temeljnimi in delovnimi organizacijami, kasneje pa tudi športnih iger na ravni SOZD. Prav na teh igrah (letne in zimske športne igre) smo v zadnjih nekaj letih dosegli izredno lepe rezultate, saj smo se skoraj vedno uvrstili na eno izmed prvih treh mest.

Vsi ti dosežki odražajo voljo posameznikov in delež vloženega, prostovoljnega dela neutrudnih delavcev in službe za družbeni standard.

Ob tej priložnosti so podelili tudi priznanja najboljšim ekipam in posameznikom za prva mesta v novoletnem kegljaškem turnirju. Priznanja, ki jih je podelil Hugon Zaplotnik, član poslovodnega odbora delovne organizacije, so prejeli:

Podelitev priznanj najboljšim kegljačem.

Ekipno:

1. Iskra aparati 2397, 2. Lokomotiva 2356, 3. Napajanja — Novo mesto, 2340, 4. Iskra Commerce, 2246, 5. Iskra Avtomatika 2226, 6. Iskra — TV Pržan, 2174 kegljev.

Posamezno:

1. Rade Bogdanović (Iskra—Avtomatika) 428, 2. Vili Košik (Iskra Commerce) 427, 3. Franc Trstenjak (Lokomotiva) 421 kegljev.

Za zaključek še to: želja nas vseh je, da se tovarništvo, disciplina izvajanja dogovorjenega in dobro sodelovanje naših športnikov v še večji meri prenese v delovno okolje in s tem v še večjo povezanost delovne organizacije Avtomatika.

Š.D.

Zimske igre upokojevcev

Upokojevci Slovenije bodo imeli tudi v zimskem času republiško srečanje. V organizaciji ZVEZE DRUŠTEV UPOKOJENCEV Radovljica, bodo izvedene PRVE ZIMSKE IGRE v veleslalomu in smučarskih tekih in sicer 25. II. 1984 na smučiških Smučarskega centra KOBLA v Bohinju.

Prireditelj tekmovanja je ZVEZA DRUŠTEV UPOKOJENCEV Slovenije in pokrovitelj SKUPŠČINA OBČINE Radovljica. Na igre so vabljeni kot gosti upokojevci SR Hrvaške, Avstrije in Italije, ti pa bodo tekmovali izven konkurence. Tekmovanja se lahko udeležijo vsi upokojevci in upokojenke, redni, družinski in invalidni. Vsi zainteresirani bodo prvočasno dobili pri matičnih DU popolnejše informacije o prevozih, prehrani itd. Po 15. januarju 1984 prejmejo še bilten prireditve in tekmovanja. Prireditelj in organizator vabita vse upokojevce — rekreativce in veterane, da se množično udeležijo tekmovanja.

Miro Kavčič

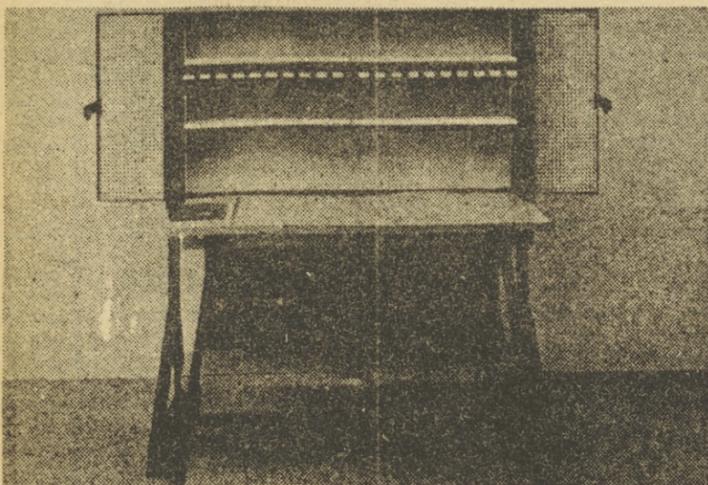
Obvestilo smučarjem

Člane smučarske sekcije PD Iskra in ostale interesente obveščamo, da si lahko nabavite nove smučarske izkaznice in nalepke za sezono 1983/84, v PPC — Trg revolucije 3, pri tov. Matotek (vsak dan od 13.-15. ure).

DO AVTOMATIKA Obvestilo!

Vse delavce delovne organizacije Avtomatika obveščamo, da se lahko: — vsak torek od 20. do 22. ure v telovadnici osnovne šole Danilo Kumar (Bratovševa ploščad) — in vsako sredo od 18.30 do 20. ure v telovadnici osnovne šole Franc Bevk (pri ljubljanskih mleknah) udeležijo treninga badminton.

REKLAMNA PRODAJA:

Vse Iskraše obveščamo, da DO EROše vedno prodaja omarice in mize KLIP KLAP z naslednjimi ugodnostmi:

- 41% nižje cene
- možnost plačila v šestih obrokih
- brez pologa
- organiziranje dostave, če iz enega kraja naročite večje število izdelkov

S primerjavo običajne in znižane cene lahko izračunate, koliko boste prihranili, če boste kupili:

Izdelek	Nova cena	Znižana cena	Višina obroka
1. Omarica KLIP KLAP	9.433,60 din	5.572,60 din	930,00 din
2. Omarica KLIP KLAP + stojalo za omarico	11.610,50 din	6.858,55 din	1.143,00 din
3. Miza KLIP KLAP + omarica KLIP KLAP	16.599,55 din	9.805,65 din	1.635,00 din
4. Miza KLIP KLAP + omarica in stojalo	18.776,45 din	11.091,60 din	1.849,00 din

- Izdelki so prvovrstni in imajo enoletno jamstvo.
- Omogočajo vam, da si na majhnem prostoru v hiši, garaži, kleti in podobnem uredite delavnico.
- Z nakupom omarice klip klap bo vaše orodje vedno urejeno in varno spravljeno.
- Omarico lahko pritrpite na steno, če pa jo želite premikati, pa na posebno stojalo.
- Na mizi klip klap boste pritrjevali nove in stare klip klap priključke, upenjali obdelovance različnih oblik ter jo uporabljali za razna druga dela.
- Mizo klip klap boste lahko zložili ter z njo zaprli ter zaklenili omarico klip klap.

Velikost omarice OM 210: 1252 x 620 x 230 mm

Velikost mize DM 201: delovna ploskev 1100 x 600 x 25 mm višina 775 mm

Vse informacije dobite v Kranju, DO ERO, pri tovarišici Betka BOLKA (tel. 22-221, int.) ter v Ljubljani, pri Dragici BRZIN, Prodaja ERO, Trg revolucije 3 (tel. 213—213, int. 15-30).

Če niste iz Kranja ali Ljubljane vam priporočamo, da vaš sindikalni poverjenik zbere vaša naročila ter se z nami dogovori za način dostave. Ponuja se vam priložnost ki je ne kaže zamuditi!

Praznična nagradna križanka

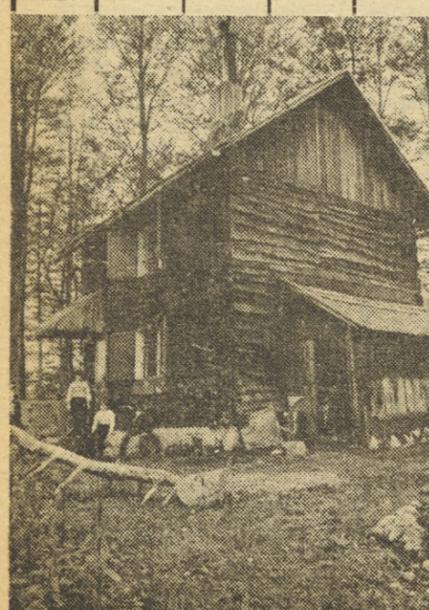
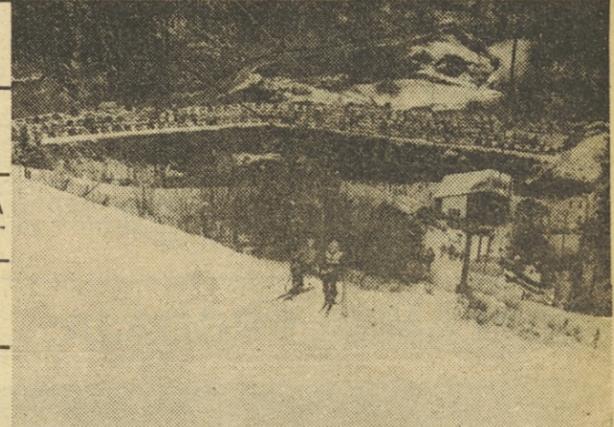
Za novo leto smo ljubiteljem križank spet pripravili celostransko skandinavsko in naslednjih osem denarnih nagrad:

1 nagrada 800 din

2 nagradi po 500 din

5 nagrad po 200 din

Pravilne rešitve pošljite na: Uredništvo »Iskra«, Ljubljana, Trg revolucije 3, prizidek, do 10. januarja 1984

					Sestavil: RUDI MURN	KOVINSKA PLOŠČICA Z NAPISOM	ŽENSKO IME	GOZDNA ŽIRAFKA	RIBIŠKA PRIPRAVA	UVODNO POGLAVJE	NAJVIŠJE LEŽEČE MESTO SICILIJE	MUSLI- MANSKI SODNIK	METULJ SOVKA							
					REKLAMNI LISTIČ															
					APOTEKAR															
					JUŽNOAM. KAČA VE- LIKANKA															
					NENADNA SMRT BOKSAR. KATEGOR- IJA				NESTRO- KOVNJAK DEL ROKE											
					PRIPRAVA ZA ODDAJANJE SVE- TLOBE	✓					ETIOPSKI PLEMIČ	ÁIR FRANCE		✓	DAN V TEDNU	TRAVA DRUGE KOŠNJE	GRŠKA ČRKA	HRIB NAD REKO	NRAVO- SLOVJE	RANO- CELNIK
					VELIKO REŠETO			TURŠKI VELIKAŠ KLAVEC ŽIVINE				POROČE- VALEC MANJŠI GOLOB								
					PEROCI		MARJAN KRŽIS- NIK KRLEŽE- VA DRAMA			TONE GOGALA			PREKAP- NICA DRŽAVA DAHOMEI							
					ČRNI TRN		IGRALEC MARVIN MANJŠE NASELJE			TIR NEB. TELESA ANTON KOLAR								MOŠKI POTO- MEC		
					ŽENSKA PRED POROKO						LETVA POLO- TOK V SEV. AMERIKI						LUKA V IZRAE- LU			
					MORSKA RIBA 2. IN 3. SAMOGL.				UNIVERZ. BOLNICA IVAN KRILOV								KRAJ PRI POREČU			
ISKRA	DRUŽABNI PLES BRAZ. IZVORA	NAJVEČJA REKA NOTR. AZIJE	SANJE MOJZE- SOV BRAT	✓		INDIJ. ŽENSKO OBLA- ČILO BARABA				PIANIST BERTON- CELJ INSTI- TUT										
TANEK LISTIČ KOSIT- RA						TROP- SKA VODNA CVETICA	NADAV	REKA NA KAVKA- ZU ANGL. D. MERA												
PRITOK RENA V ŠVICI					BIVŠI KOŠAR- KAR SLOVANA (Franc)				SAVIN RISTO			RENIJ	SRED- STVO ZA ANESTE- ZIJO							
VELIK TJU- LEHIZ OKLOMA					OPIRALO				TEŽA EMBA- LAŽE											
OBLIKA IMENA ALBIN					NEMŠKI VLADAR IVAN KOVAČIČ				LUKA V JEMENU PRAVOSL. PODOBA											
ANDREJ MARINC			ITAL. KNJI- ŽEVNIK (Ippolito)				ITAL. M. IME Ž. IME					EVA SRŠEN NAŠ POLOTOK		✓	OLIVER TWIST	PRST IZ PRE- PERE- LEGA LISTJA	KONICA	DEL EL. APARA- TA	ZDRAVI- LO ZO- PPER MARIJO	SREDO- ZEMSKA RASTL.
ISKRA	PUŠČAV- NIK	ROMUN- PISA- TELJ (Panait)	POUDA- REK ANTON TROST			SRAKAR MARIJA GR. ME- STNA DRŽ.		KORISTO- LJUBNA ŽENSKA RAST- LINA												
STARO IME ZA TAJSKO					SREDI- ŠČE VRTE- NJA		MERA ZA VINO ZVEZDA V ORLU	K			IZVEDE- NEC ZA STATI- STIKO									
ANGL. FIZIK NOBE- LOVEC 1922					ZDRAV. RASTL.	VELIKA JUŽNO- AM. REKA LITIJ					KATRAM DALM. M. IME			JUNAKI- NJA ANDER- SEN NEXOJA						
MILAN TREUL			SNOV IZ KOSTI KAJNOV BRAT							KDOR NASTO- PA V CIR- KUSU				AVITA- MIN.		VOJAŠ- KA STOPNJA				
TALISO- VA ORAN- ŽADA			GLAV. M. ALBA- NIJE OS. ZAI MEK						SLOV. KNJI- ŽEVNIK (Igor)	NAIVNA ŽENSKA PREB. ILIRIJE						ANGL. PLEMIČ	NIKOLA TESLA CIRIL NOVAK			
KAMP					VZH. INDIJ. HRAST				RIMSKI CESAR									SKUPINA PTIC V LETU	ZEMELJ- SKI PLIN	
GLAV. M. GRČIJE					NADAV UNIVERZ. USTNI IZPIT				BIKOBOR. VZKLIK OKLOP. VOZILO											
ODŽA- GAN KOS DEBLA				SKOPJE		OSNOV- NOŠOL. UČBENIK	EGIPT. BOG SONCA	3 NIŠ				TITAN RIMSKA ŠEST		NOČNO ZABA- VIŠČE STRUPEN PLIN				ASTATIJ NAPAD NA POLIT. OSEB.		
															PREČNI DROG SADAT					
					LIV					IRIDIJ MESTO SEV. OD HARKOVA		RINA SLIKAR- KA KO- BILCA					GLAS FRANC. TEROR. ORGAN.			
					PEST- NER		OTOK V JADRANU TVARINA			KOREO- GRAFI- NJA (Mlakar)					PRAOČE ČLOVE- ŠTVA GR. BOG VOJNE			DOMNEV. HIMALAJ. ČLOVEK	DRŽAV. BLAGAJ- NA	
					NEMŠKI FILOZOF (Immanuel)			PRVA ŽENSKA	URAV- NAVA DOLINA		HEY- WORTH									
					VINKO NOVAK		ZNAČIL- NOST VE- DREGA DOKTOR							TISKAR- SKO SITO ERBIJ						
					LAST- NOST- IKRA- VEGA								HOLAND. SLIKAR (krajinar 1603-77)				OČE			
					ŽENSKA KI JADRA								UMET- NOST (LAT.)			ISKRA	TIRNICA			